

Association for Civil Rights in Israel

جمعية حقوق المواطن في اسرائيل

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ת"ד 35401, ירושלים 91352

טל: 02-6521218, פקס: 02-6521219

דואר אלקטרוני: mail@acri.org.il

אתר אינטרנט: www.acri.org.il

כתב: יעל גלבוע

עריכה: מרים לידור

הפקה ורכוז הצילומים: טל גור

עיצוב: סטפני ורותי עיצוב

תודה לכל הצלמים שתרמו תמונותיהם.
תודה מיוחדת לנועה בן שלום ואורי שדה על הזמן הרוב שהקדישו להכנות הצילומים לחוברת זו.

כבוד האדם

הזכות ל**חיים** ולשלמות הגוף

הזכות לשוויון ולהגנה מפני אפליה

הזכות ל**חינוך**

הזכות לקורת-גג

הזכות לבריאות

ה**זכות** להליך הוגן

חופש הביטוי וההפגנה

חופש המחשבה הדת ו**המצוון**

חופש המידע

חופש התנועה

חופש העיסוק

תוכן עניינים

- 4 האגודה לזכויות האזרח – כי לא כל הזכויות שמורות
- 6 חופש הדת והמצפון
- 10 זכויות חברתיות וכלכליות – זכויות לא הטבות
- 10 הזכות לדירות
- 11 הזכות לביטחון סוציאלי ולפרנסה בכבוד
- 12 הזכות לבירותאות
- 12 הזכות לחינוך
- 13 זכויות קשישים
- 14 הזכות לשוויון
- 14 אפליה מטעמי גיל

רות גביזון, מתוך המקראה "זכויות האדם בישראל", האגודה לזכויות האזרח בישראל

חברה הפעלת מתוך מודעות לכך שככל אחד מהפרטים המרכיבים אותה – בלי הבדל דת, גזע ומין – הוא בעל תבונה ורגשות, בעל תוכניות חיים ותקנות, בעל שאיפות וחששות, היא חברת טובה יותר מאשר חברה בה אין רגשות כאלו.

44	אפליה של יהודים בצבא	14
44	אפליה מטמעי מין ולאום	14
45	שווון לאזרחי ישראל העربים	15
46	שווון זכויות לנשים	20
46	שווון זכויות להומוסקסואלים ולסביות	24
46	זכויות עובדים זרים	26
46	הזכות לאזרחות	28
47	גם לחיל/ת זכויות אזרח	31
48	חופש הביטוי והזכות להפגין	32
49	זכויות האדם בשטחים	34
44	אפליה תושבי ירושלים המזרחית	36
44	הזכות להיליך הוגן	37
45	זכויות עצורים וחשודים	38
46	חופש המידע	41
46	הזכות לפרטיות	41
46	חינוך לתרבות של זכויות	42
46	חינוך לזכויות האדם במערכות החינוך	42
47	חינוך לזכויות האדם בכוחות הביטחון	43
48	מנזקים לבעלי זכויות - חינוך לזכויות האדם לעובדי הקהילה	43
49	הציבור מזמין	44

האגודה לזכויות האזרח

- האזרח לזכויות -

במישור המשפטי מביאה האגודה מקרים עקרוניים ותקידמים של הפרת זכויות לערכאות השיפוטיות השונות, רובם לבית-המשפט העליון. כמו כן, יוזמת האגודה הצעות חוק, שתכלייתן קידום והגנה על זכויות אדם ואזרחה. במישור הציבורי מפרסמת האגודה דוחות על זכויות האדם, אותן היא מגישה לגורמיים האחראים הרלוונטיים ולציבור הרחב, ומקיימת פעילות הסבראה ודוברות באמצעות מרכז המידע, פרסומים, אתר אינטרנט ותקשורת. במישור החינוכי פועלת האגודה במערכות והתקשורות. האגודה שוכנת במרכז העברית והערבית, באמצעות השתלmoיות החינוך העברי והערבי, באמצעות חינוכיים וסדנאות, הוצאה לאור של פרטומים עיוניים וחינוכיים וקידום יוזמות שתכליתן ההכרה בחשיבותן של זכויות האדם כבסיס חיוני לכל חברה דמוקרטית. דגש מיוחד טמה האגודה על פעילות חינוכית בקרב עובדים סוציאליים

הכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, שנוסחה על ידי האו"ם תחת הרשם הקבד שהותיר זענות מלחמת העולם השנייה. ביום האגודה לזכויות האזרח היא ארגון זכויות האדם הגדול והמוביל בישראל והיחיד העוסק בכל קשת זכויות האדם: מהזכות לחיים ועד לחופש המידע, מהזכות לחינוך ועד לחופש הביטוי. במסגרת עובדה פועלת האגודה להגנת זכויותיהם של יהודים ומגזרים שונים באוכלוסייה – נשים וגברים, דתיים וחילוניים, יהודים וערבים, בעלי דעת פוליטית מהימן ומן השמאלי, עולים ואזרחים ותיקים, מובטלים, עובדים זרים ועוד.

לסיעת אדם. לשנות מדיניות.
האגודה פועלת בכמה מישורים, בעיקר מול קבוצי מדיניות, מתווך מטרה לשנות מדיניות או לגורם לתקדים משפטי, שהשלכותיהם ישפרו או ישפיעו לחזיב על זכויות האדם והאזור של בני-אדם רבים ככל האפשר:

בכל משטר, ואפילו במשטר דמוקרטי, יש צורך בגורמים, שייעמדו על משמר זכויות האדם וייהיו משוחררים מזיקה לשולטן ולאינטරסים שונים. במדינת ישראל מקבל צורך זה משנה חשיבות, שכן בהדר חזקה או "כתב זכויות" מהיב, המתח בין שיקולו ביחס המדינה לבין זכויות האדם דוחק לא פעם את זכויות האדם והאזור להרין זווית. חזונם של מנשי מגילת העצמאות הבטיחו שוויון זכויות לכל אזרחי המדינה בעלי הבדל דת, גזע ומין. בפועל, פרטים וקבוצות רבות בחברה הישראלית אינם נהנים משוויון זכויות מלא ואף נתונים לאפליה עקבית ומתמשכת.

האגודה לזכויות האזרח בישראל

הוקמה בשנת 1970 כגוף בלתי מפלגתי ובשתי ת栏目, שמטרתו הגנה על זכויות האדם והאזור בישראל ובשתי הנוגדים לשיטתה. את חזונם השתיינו המיסדים על העקרונות והזכויות שהויצו במגילת העצמאות, ועל

כל הזכויות

שְׁמַרְוּת

האגודה לזכויות האזרח בישראל עצמאית לחלוין
בפועלותיה, כל משאביה הכספיים מוקורים בדמי
חברות ותרומות מהארץ ומהעולם והיא אינה
מקבלת מימון ממוקורות מפלגתיים או ממשלתיים.

סוציאליים וקהילתיים, כוחות הביטחון (צבא, משטרת, שב"ס, מג"ב), ובקרוב מקבל החלטות ברשות המדינה וברשות המקומות. לצד פעילות זו האגודה מתפלת באלפי פניות, המגיעות ישירות מהציבור באמצעות "הקו החום" – קו טלפון עבור אנשים שזכויותיהם הופרו.

האגודה לזכויות האזרח היא ארגון חברים (עמותה), הפעול באמצעות צוות מקצועי קבוע המונה כ-35 אנשים בשלוש מחלקות: המחלקה המשפטית, מחלקת החינוך והמחלקה לפעולות ציבורית והסברת. האגודה מקיימת מגע עם הציבור באמצעות שלוש מרדייה בתל-אביב, בירושלים ובחיפה. אחת לשנה בוחרים חברי האגודה הנהלה בת כ-12 חברים, ביניהם אנשים מרכזיים בתחום המשפט, החינוך, האקדמיה והציבור, הממלאים את התפקיד בהתקנות. הנהלה מתכנסת אחת לחודש ומתקבלת החלטות לגבי עמדות עקרוניות בסוגיות שעל סדר היום, ומארשת את תוכנית העבודה של האגודה ואת תקציב פעילותה.

"כל אדם זכאי לחריות המחשבה, המיצפון והדת; חירות זו כוללת את הזכות להזכיר את דתו או את אמונתו, כפרט או כציבור, ברשות היחיד או ברשות הרבים – באמצעות הוראה, נוהג, פולחן ושמירת מצוות"
(מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם – 10 בדצמבר 1948)

חוּכָבָה מִצְפָּה

כפייה דתית בשירות הלאמי

האגודה טיפלה בסוגייה של כפייה דתית בשירות הלאמי, לפיה חוויבו המכتنדבות להשתתף בשיעורי דת בגין רצונם ולצוא מיצפון.

אפליה מרצים חילוניים בבר-אלין

בעקבות פניות האגודה תק"י המועצה להשכלה גבוהה דיוון בנושא אפליה מרצים חילוניים באוניברסיטה בר-אלין בקבלה לעובודה ובקידום, וסינון מוקדם של "מעמדים" חילוניים על-ידי ועדת מיוחדת מטעם הנהלת האוניברסיטה.

בתי קולנוע פתוחים בשכוב

בפסק דין בעתרתה של האגודה נגד עיריית נתניה היכר בג"ץ בכך שהбиוקו בקולנוע נחשב לפעילות תרבותית, ובכך מסללה הדור לפיתוח בתי קולנוע ערבי שבת. (1993)

"מדינת ישראל... תבטיח חופש דת, מיצפון, לשון, חינוך ותרבות"
(מתוך מגילת העצמאות)

השואת מעמדם של הזרמים הרפורמי והקונסרבטיבי

שלושה פסקי דין חשובים בעתרות האגודה לזכויות האזרח, פרצו את הדרך להשואת מעמדם של הזרמים הרפורמי והקונסרבטיבי בישראל: לאשונה, הוכר תוקף של גיר לא-אורותודוקסי, בעתרה שהוגשה נגד משרד הפנים, בדרישה לרשום גיר לא-אורותודוקסי שנעשה בחו"ל. (1989). בהמשך זכתה האגודה בעתרה נוספת בדרישה לרשום גיר פרפורמי שנעשה בארץ. (1995). בעתרה אחרת נגד עיריית ירושלים, בג"ץ היכר בדרישה לאפשר לחבריו הזרם המסורי והזרם המתמקד להיות חברי בムועצת הדתית. (1994).

הטבענו חותם

הסמכתה למתן תעוזות כשרות ביצ' קיבל את עדות האגודה בעתרתה باسم וקדנית הבטן אילנה רסקין וקבע, שעלה מתן תעוזות כשרות להתייחס ארך ורוק לכשרות המזון, ואין להתנות את מתן תעוזות כשרות לבתי אוכל באי הופעת רקדיות בטן. (1990)

במגילת העצמאות הוצהר, כי מדינת ישראל תבטיח

את חופש הדת, אך בפועל למוסדים הדתיים השונים

קיימת השפעה מרוחיקת לכט על תחומי חיים חשובים כגון

גיאור, נישואין, אימוץ, קבורה, כשרות ועוד. המונופול השני

ליהדות האורתודוקסית ממשיך לפחות בחופש הדת והפולחן

של הזרמים האחרים ביהדות. יתר על כן, טעמים דתיים

מבאים עדין להגבלות, הפוגעות בעיקר באורך החיים

החילוני, כמו הגבלות על מכירת מזון, על פתיחת בתים

קולונוע ובתי עסק בשבת, וקיים תחבורה ציבורית בשבת.

ההפרה של חופש הדת **פוגעת גם בפרנסתם ובמקום**

עבדותם של אנשים דתיים אם ברצונם לשמור על

אמונתם.

האגודה נאבקת הן למען **חופש הדת**, והן למען **חופש**

מדת מאבק הרצוף בהישגים חשובים, אך עדין ארוכה

ורובה הדרך להשלמתו.

בסוד על-פי ציב נלכדי ולא על-פי אמונה דתית

עיריית ירושלים תבסס כ"י נוכחות על-פי הרקע הכלכלי
ולא על-פי קרייטריונים של אמונה דתית. האגודה עתרה
לבג"ץ בשםיה של משפחה ירושלמית מעוטת יכולות
כלכליות, שנמנעה ממונה בסבוסד הקיטנות בשל הייתה לא
חרדית. האגודה כתבה בעיטה והעירה נדרשה לבסס
את הקיטנות על-פי קרייטריונים שוווניים. (1999)

חופש הדת למשחחה

משרד החינוך נאלץ לחזור בו מפייטוריה של גנטה
שעבדה במשך 26 שנה בחינוך הממלכתי דתי,
ופוטרה רק בשל הסיבה של ילדי חילוניים ולומדים
בבת-ספר ממלכתיים. האגודהagiישה תביעה בשמה
של הגנתה, ובית-המשפט הורה להחזיר אותה
 לעבודתה, וכן במשרד החינוך על בסיסו ליצור "ເסאות"
נפרדות לציבור החילוני ולציבור הדתי. (1999)

מוחר למכור בשר לא כשר

מכירה של בשר לא כשר הותירה בנסיבות לאחר
שהאגודה הגנה בהצלחה על בעלי חניות בעיר,
שהוגשו נגדם כתבי אישום בשל מכירת בשר חמוץ.
בית-המשפט קיבל את עמדת האגודה, כי חוק
העיר עירוני, שאסר על מכירת בשר חמוץ, בטל
בשל הפגיעה בחופש הדת וחופש העבודה. (1996)

חופש מדת: סגנון הלבוש - עניין אישי ומצפוני

סימה בילסקי, קונדיטורית מקצועית ואקדמאית, פוטרה מעובותה במלון מרוגע בערד בעקבות אולטימוטום שהציבה הרבנות בפני מנהל המלון.

במשך כל תקופת עבודתה בבית המלון סבלה סימה מהתנצלויות ומפגיעות של משייחי הקשרות, על רקע מוצאה הרוסי והדותה: החל מהדרישה להשתמש בביטויים דתיים כגון "ברוך השם", "תודה לאל" ו"אמן", ועד להאשמות שווא באשר לשרות המזון אותו היא מכינה.

משיחי הקשרות אף תבעו ממנה לבוש בגדים ארוכי שרוולים בשעות העבודה, למרות החום הרב השורר בكونדיטוריה. לבקשת המנכ"ל היא מלאה אחר הדרישה. אך עם הת חממות מג האויר החלה סימה להגיע לעובודה עם חולצה ללא שרוולים, אותה החליפה עם הגעתה למילון לבגד אחר. בעקבות זאת הודיעו לה משיחי הקשרות, כי הם אוסרים עליה לבוש חולצה ללא שרוולים, גם בבואה לעובודה ובלכתה ממנה. לדרישה זו, שמשמעותה התערבות בוטה בחיה הפרטיים מחוץ למקום העבודה, היא סירבה בתוקף.

בעקבות סירובה הודיע לה מנכ"ל המלון על פיטוריה. במכתב הפיטורי נכתב "לצערנו אנו נאלצים לפטרך מעובדתך במלון עקב דרישת הרבנות בערד". בתביעה, שהגישה האגודה לזכויות האזרח בשם של סימה בילסקי לבית-הדין האזרחי לעובודה בbara שבע, נאמר, כי דרישת הפיטורי מஹה חריגה מסמוכות ונוגדת את הוראות חוק יסוד: חופש העיסוק. עוד נאמר בתביעה שסמכוותה של הרבנות היא לעניין הקשרות בלבד, ואין החוק מסמיך אותה לדרש פיטורים של עובד בבית החוק מסמך לכך פיקוחם בשל מינו או השקפת עולמו. אוכל אשר תחת פיקוחם בשל מינו או השקפת עולמו.

התביעה תליה ועומדת בבית-המשפט.

טלם: דב גולדשטיין

אילן: דוד רוזן

חופש הדת: סגנון הלבוש - עניין אישי ומצפוני

יעירה פרומקין, צעירה דתיה, בקשה להתקבל לעבודה כשליחה באחד מסניפי הבורגר-ראנץ' בירושלים. ליעירה קתנו וניסיון קודם בעבודה מסוג זה, ולשמחה קיבלה את המשרה המבוקשת.

ואולם, כאשר הגיעו ליום עבודתה הראשון לבושה בחצאית נאמר לה, כי לאור העובדה, שתלבושת השילחים

חופש הדת: סגנון הלבוש - עניין אישי ומצפוני

מחייבת לבישת מכנסיים כחולים ולא חצאיות היא לא תוכל לקבל את המשרה. יערה ניסתה לשכנע את מנהלי הסניף, כי ברשותה חצאית כחולת שתוכל ללבוש בזמן ביצוע השילוחיות, אולם ללא הועיל והיא נשלחה לבושת פנים הביתה.

בעקבות פניות האגודה לזכויות האזרח שהתריעה, כי התנהגות מנהלי סניף הבורגר-ראנץ' מנוגדת לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, האוסר על אפליה בקבלה לעבודה בין היתר מחרמת דעת או השקפות של המועמד, שנינה הרשת את עדמתה ויעירה התקבלה לעבודה.

זכויות לצדך

גורלו של חוק הדיור הציבורי

חוק הדיור הציבורי, שנועד לאפשר לדיררים המתגוררים בדיור הציבורי לרכוש את דירותיהם בתנאים מועדפים, הוקם מאז שהתקבל בכנסת בסוף 1998. האגודה לזכויות האזרח ביחד עם קואליציית ארגונים ודיירים של הדיור הציבורי נאבקה נגד הקפאת החוק, כמו כן מטפלת האגודה בתלונות על העלאת השכירות בדיור הציבורי, לעיתים אף באפלאי אחוודים, הטלת מגבלות על רכישת דירות בדיור הציבורי, בקביעת קритריונים מסוים בדיור לנזקקים, ובקשימים של זכאים למשש את זכותם בדיור הציבורי.

"כל אדם חבר החברה זכאי לביטחון סוציאלי זכאי לתב尤
שהזכויות הכלכליות הסוציאליות והתרבותיות, שהן חיוניות לבבudo
כאדם ולהתפתחותה החופשית של אישיותו, יבטחו באמצעות
לאומי ובשותוף פועלה ביןלאומי, בהתאם לארגונה ולאוצרותיה
של מדינתו"

(מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם – 10 בדצמבר 1948)

זכויות חברתיות וככלכליות - זכויות לא הטבות

בשנים האחרונות גוברת המגמה של **התנערות המדינה מאריותה לזכויות החברתיות והכלכליות של אזרחיה**. מגמה זו באה לידי ביטוי, בין השאר, בתקציב המדינה ובחוק ההסדרים, המוצמצמים במידה ניכרת את הקצבות הדיור, לחינוך, לבריאות, לעובדה ולרמת מחיה מינימלית. בהתאם **הגברת האגודה** באופן ניכר בשנים האחרונות גוברת הציבורית והמשפטית **לקידום זכויות החברתיות**. האגודה רshima
הישגים משמעותיים ברמת המדיניות במקומות, בהם נפגעו זכויות החברתיות מטעמי אפליה על רקע גיל, מין, לאומי או נטייה מינית. כן פועלת האגודה **לקידום זכויות כמו תעסוקה, חינוך, בריאות וקייבת שארם**.

של מי האדמה הזאת?

אדמות מדינה שהוחכרו לחקלאים אמורים היו לחזור לידי המדינה עם תום ייעודן החקלאי. האדמות מהוות את מרבית עתודות החקלאה לבניה בישראל. בתחילת שנות ה-50 שינתה המדינה את מדיניותה וקבעה, שאף אם ישונה ייעוד הקרקע מחקלאות לבניה יוכל החקלאים שחכרו את הקרקע לקבל לידיהם את הזכויות הקנייניות בקרקע בתנאים מועדפים, תוך אפשרות להונת מפרות האדמה נכס נדל"ן. משמעות ההחלטה היא מתן משאב לאומי, השיר למدينة, לידי מיעוט קטן, על-ידי מהלך בלתי הפוך. האגודה לזכויות האזרח פעלת באמצעות ציבוריים כנגד החלטה זו והופיעה בפני ועדות ציבוריות שקבעו לבחינת הנושא ובקרב חברי הכנסת. האגודה אף עתרה לבג"ץ נגד החלטות אלה וטענה שאין להעניק זכויות יתר בקרקע המדינה לקבוצה קטנה ביותר באוכלוסייה, תוך הנחתת האפליה והתעלמות ממצוות הדיוור של קבוצות אוכלוסייה בעלות יכולת כלכלית נמוכה, ומטרוכי האזרחים העربים במדינה. עתירה זו מצטרפת לעתירה שהגישה בנושא הקשת הדמוקרטיבית המזרחית.

הזכות לביטחון סוציאלי ולפנסיה בכבוד

למרות ששכר המינימום הקיים במדינת ישראל נמוך עד כדי עלובן, העובדים לא מעטים משתמשים אף פחות ממנו. גם מגננון דמי האבטלה, שנוצר כדי להגן על האזרוח מחוסר התעסוקה מפני מחסור ומצוקה כלכלית, מצוי בסכנתה. המדינה מערימה קשיים בדרכם של מובטלים לקבالت דמי אבטלה, ולא אחת כופה עליהם לעבוד שלא לפי השרותם והשלכותם. במקרים בהם הם מסרבים לעבודה המוצעת להם, הם גרשמים כ"סרבני עובודה" זוכותם לדמי אבטלה נשלה. האגודה לזכויות האזרוח נאבקת זה כמה שנים בטיפול הלקי של שירות התעסוקה, באלה המבקשים לערער על הגדרתם כ"סרבני עובודה" בזעุดות הערר של השירות, שגורמות לשבחת ולשלילת דמי אבטלה לחודשים ארוכים.

חוק שכר המינימום

האגודה מגבשת, בפורומים שונים, דרכי פעולה אפשריות לטיפול בעיית אי-האכיפה המספקת של חוק שכר המינימום.

הזכות לשירותי רוחה

האגודה פועלת להבטיח מתן שירותי רוחה במקומות בהם יש ריכוז אוכלוסייה הנזקקים להם.

mobutlat shehscimma lekul uboda lamrot sheina mtaaima licsoroh, biksha lega'ot baihor shel chayi shua matchilat uboda ul manat shatspik lahibia at yidiah lemuon haopenha bshavu vachzi boker. haomerk srab lebketzeta, vlofik shrotot tutseoka rshem ototah c'serbeniyut tutseoka" vshel minna ot zototah ledmi abetla. haaguda gishah ururo libit-hadon azori leboda bchifa negd shrotot tutseoka, zototah. ba'ukbot kiblat ha'ururo shel haaguda sholmo la'asha dmi abetla hamgivim la. (1999)

הזכות לחינוך

הזכות לחינוך מעוגנת בחוק חינוך ממלכתי חינוך. בפועל ישנו ילדים רבים בישראל שעורום זכות זו אינה ממומשת במלואה, במיוחד ביישובים הערביים. כך קורה לא פעם שהיעדר תקציבים מתקשה על מתן שירותים הולמים לצרכים של ילדים הזקנים לחינוך מיוחד – אם בעשויות הוראה מיוחדות, אם בכיניות לחינוך המוחיד, אם ב"שעות שילוב" בחינוך הרגיל. האגודה הגישה מספר עתירות לבג"ץ נגד הפגיעה בזכות תלמידים ערבים, לרבות בשל האפליה בהקצת משאבים לחינוך המוחיד.

אסור לאשפוץ את זכויות החולה

האגודה פנתה למשרד הבריאות והתרעה על פגעה בחסין הרפואי של פצועים, שאושפזו בתבי החולים בעקבות ההפגנות באירוע אוקטובר 2000, במהלךם נהרגו 13 אזרחים ערבים ומאות נפצעו, מרביתם מAsh כוחות הביטחון. פניה האגודה באה בעקבות הוצאה צוים, במעמד צד אחד, נגד בית-חולום באזורי הצפון, בהם הם נדרשו למסור למשטרת שמות פצועים שהגיעו אליהם. בפניית האגודה הודש, כי עצם פציעתו של אדם בהפגנה אין בה להעיד כי עבר עבירה, וכי חובת החסין הרפואי צריכה במקרה זה לגבור על האינטראנס של המשטרה לקבלת המידע. יתר על כן, הוצאה צוים מהוות פגעה קשה באוטונומיה של מוסדות רפואיים, וגורמת לחשש שפצועים ימנעו בעתיד מפניית לטיפול רפואי.

לזכות לביריאות אין גבול

האגודה לזכויות האזרח עתרה לבג"ץ נגד שר הבריאות ו קופות החולים בדרישה, כי יוקמו מרפאות קהילתיות בשלושה כפרים בודאים לא-מוסרים בנגב, שתושביהם מופלים לרעה בקבלת שירות בריאות ציבורית שכניםם היהודים ביישובים הסמוכים, וכי יוקמו מרפאות ביישובים הבלתי-מוסרים על-פי קריטריונים שוイוניים. בעקבות העתירה אישר משרד הבריאות הקמת מרפאות בשלושת הערים. לגבי תוכנית לפירסת מרפאות נוספות ביישובים הבלתי-מוסרים, העתירה נספחת במקורה לעקבות יישומו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי בהיבט זכויות האדם. במקורה זאת פועלת הקואלייציה, בין השאר, לקידום שירותים מניעה: שירותים המונעים היידרדרות במצב הבריאות ואו באיכות החיים, ועל-ידי כך משפיעים על המצב הנפשי.

הזכות לביריאות

עוד רוחקה הדרך ליישום מלא של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, באופן שיענה על צרכי כל האוכלוסייה. האגודה מטפלת בחיריגות של קופות החולים מהרואות החוק אם במחירים התורופות ואם בגביית תשלומים שונים על שירותיים, שאמורים להינתן בהםם. כן פועלת האגודה במסגרת קואלייציית הארגונים "אצבע על הדפק", שקמה במטרה לעקוב אחר יישומו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי בהיבט זכויות האדם. במקורה זאת פועלת הקואלייציה, המונעים היידרדרות במצב הבריאות ואו באיכות החיים, ועל-ידי כך משפיעים על המצב הנפשי.

זכויות קשישים

האםם "גיל הזזה"?

למרבה הברכה תוחלת החיים של האוכלוסייה בישראל גדלה בקצב מואץ. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מונחים כיום בני ה-65 ומעלה – כ-10% מהאוכלוסייה, ומספרם עוד צפוי לעלות. ואולם, אין מניינים לבניינם. הקשיישים נמנעים על קבוצות האוכלוסייה החולשות ביותר במדינה. החברה המודרנית, שהשכילה להאריך את תוחלת החיים של בני האדם, לא השכילה לדאוג גם לאיכות חייהם. החברה הישראלית, בדומה לחברות אחרות בעולם המודרני, מדגישה ומעrica את הגיל הצעיר – חזקנים חשובים הרבה פחות, ולא אחת הם אף נטפסים כמטרד.

כך הופכת אוכלוסייה זו הפקר לרצונה הטוב ולהחסדייה של הממשלה, ונדרנה לא פעם לתנאי מחסור והשפלה. הם, ששלימו כל חייהם ביטוח שיגן עליהם לעת זקנה, נאלצים, לא אחת, לוותר על הכנסתותיהם וכובודם על מנת שייצו באשפוז סיעודי. לעיתים, באופן מקרים, הם צריכים להמתין עד שמי מחבריהם הקשיישים ימות ויפנה את מקומו עבורה. בנוסף לכך, סל השירותים, הנינתנים להם מתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי, אינו מכיל חלק ניכר מן השירותים והתרופות, בהם נזקקים חולמים במחלות גריatoryות שונות השכיחות בגיל הגבoga.

האגודה לזכויות האזרח פועלת למען הקשיישים ולמען קידום מעמדם. בין השאר הקימה האגודה צוות מתנדבים, שפועל בתחוםים רבים:

- **הכנות הצעת החוק:** פיקוח על מוסדות אשפוז גריatoryים, במטרה להסדיר את היחסים בין הקשייש למוסד בו הוא מאושפז ולעגן בחוק את זכויותיו של החולה במעטן.
- **סיע לשרות לזמן במשרד העבודה והרווחה:** ניסוח והכנות תקנות לדיר מוגן במסגרת חוק הפיקוח על המעונות לקשיישים עצמאיים ותשושים.
- **קו פתוח לקשיישים.**
- **ניסוח הסכם** בין קשיישים עצמאיים, המקבלים סיוע כספי מן המדינה עבור תשלום הוצאות המיסוד, לבין המוסד בו הם מתגוררים.
- **השתתפות פעילה בכנסת ישיבות תת-הוועדה לעובדים זרים בסיעוד.** האגודה לזכויות האזרח הטרפה לעתירה לבג"ץ בדרישה לכלול את האשפוז הסיעודי בסל השירותים שהמדינה חייבת לספק על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי. העתירה נדחתה, אך השופטים הדגישו, שהמצב הקים אינם ראוי ועל המשוקק לתת דעתו על כך.

הזכות לשוני

"כל אדם זכאי לזכויות ולחירות שנקבעו בהכרזה זו, ללא אפליה כלשהי מטعم גזע, מיין, לשון, דת, דעה פוליטית או דעה בעビות אחרות, מוצאי לאומי או חברתי, קניין, לידה או מעמד אחר" (מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם – 10 בדצמבר 1948)

לזכות לפרנסת אין גיל

האגודה פנתה לשירות התעסוקה בתלונה חריפה, כי הוצאות עבודה רבות, המוצעות לשוכות התעסוקה, כוללות מגבלת גיל. בתשובה לפניה הודה שירות התעסוקה, כי אכן רוב רובן שלדרישות המעבדים לוקוט באפליה אסורה, והוציא נחיות לפיהן חל איסור על שירות התעסוקה להתחשב בבקשת לעובדים עם הגדרה של מגבלת גיל או כל סוג של אחר של אפליה. עוד בעקבות פניות האגודה, התחייב שירות התעסוקה להפיץ דפי מידע, שיחולקו לכל פונה לשירות התעסוקה ובهم, בין השאר, פרטיהם על איסורי האפליה מכוח חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה וחוק שירות התעסוקה. האגודה עוקבת אחר ביצוע התcheinויות אלה.

ה חיים לא נעצרים בגיל 40

האגודה פנתה לאוניברסיטת בן-גוריון בגין לאחר שהאוניברסיטה הודיעה, כי על גיל המועמדים למלאה להיות נמור מ-40. האגודה הדגישה, כי קביעת תקרת גיל לקבלת מלאה היא אפליה אסורה הפוגעת בעיקר בנשים, שלעיתים מתפננות לפתח את הקריירה המקצועית בשלב מאוחר יותר בחיהן מוגברים. כמו כן, בעקבות דרישת האגודה בעבר, בוטלה תקרת הגיל לקבלת תלמידים לפיזיותרפיה ולרפואה באוניברסיטה תל-אביב.

אפליה של ירושים בציבור

הזכות לחלק את הזכות

נכיה הרוכש דירה זכאי להנחה ממשמעותית במסים, וכך אף המצב אם הוא רוכש את הדירה ביחד עם בת-זוג. למטרות זאת סירבו רשויות המס להעניק הנחה במס רכישה לנכה ולידועה בציבור שלו, שרכשו דירה משותפת. האגודה ערערה על החלטת רשויות המס. הערעור תלוי ועומד.

אפליה מטعمי מין ולאים

שירות לאומי לכל מי שפטור משירות צבאי

בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ לאפשר שירות לאומי גם לנשים ערביות ולגברים יהודים וערבים הפטורים משירות ביטחון, שינה משרד העבודה והרווחה את מדיניותו ופתח את ההתנדבות לשירות הלאומי גם בפני נשים ערביות. כמו כן הוחלט על תוכנית ניסיונית, שתכלול 250 גברים, הפטורים משירות צבאי, יהודים וערבים, לשירות לאומי.

חוק לאיסור אפליה במקרים, בשירותים ובכיסאה למקומות ציבוריים
בעקבות יוזמה של האגודה נחקק חוק לאיסור אפליה במקרים, בשירותים ובכיסאה למקומות ציבוריים. החוק בא לתמוך عدم תופעת האפליה, הפוגעת בין היתר בנשים על רקע מוצאים, מינים או דתם, ומונעת מהם את האפשרות להנחות ממוצרים, שירותיים ומתקומות הפתוחים לציבור הרחב. על-פי חוק זה, אפליה כזו מהווה פלילת ומקנה לנפגע ממנה את הזכות ללבוש פיצויים. (2000)

לאזרחים הערבים בישראל **אפליה היא המציאות היומיומית**. ציבור אזרחי ישראל הערבים מופלה כמעט בכל תחומי החיים ויחס גזעני לערבים הוא כמעט בגדר נורמה. אזרחים ערבים מופלים בתעסוקה, בחינוך ובדירות, והם מודרים מרובית מוקדי החלטות בישראל. קשה במיוחד **מצוקת תנאי המחייה ביישובים ערביים** בכלל ובישובי הבדואים בנגב בפרט. **הממשלה מפלה** את היישובים

שווון לאזרחים ערבים

הערבים בהקצת משאבים, מגבילה ביותר את אפשרויות הבניה למשפחות עיריות ואנייה מעודדת ומסייעת לפיתוח אזרחי תעסוקה בסמוך ליישובים אלה. **מאז קום המדינה לא הוקם ولو יישוב עברי כפרי או קהילתי אחד לעומת מאות היישובים שהקימה המדינה עבור האוכלוסייה היהודית.**

לשפה הערבית יש אמן מעמד של שפה רשמית בישראל, אולם מעמד זה אינו מקבל ביטוי הולם בתחוםים רבים בחיים הציבוריים והפרטיים בישראל, כגון שידורי טלוויזיה ורדיו, שליטה בדרכים ובמבנים ציבוריים ובפטסים רשמיים.

האגודה משקיעה מאצחים רבים במאבק באפליה [**לאזרחים הערבים בישראל**](#) וכי לקדם את עקרון השוויון, שעוגן מגילת העצמאות. בין היתר יוזמת האגודה התדייניות בבתי- המשפט, הן במקרים עקרוניים ותקדימיים והן במקרים פרטיים, יוזמת תיקוני חוקיקה בכנסת, מפרסמת דוחות ועוד.

מדינת ישראל ... תשקו על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה... תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות. (מתוך מגילת העצמאות)

ילדים שוים יותר וילדים שוים פחות..

פשרה נגד אזרחים לא יהודים גם היא כשלעצמה איבנה
ה策עה לתיקון החוק לנפגעי פועלות איבת עברה בקריאת ראשונה. ה策עה, המקנה פיצויים מהמדינה, גם למי שאינו יהודי אך נפגע מפעולה מכוונת על רקע מוצא הלاؤומי-אתני, הובאה לכנסת ביזמת האגודה, בעקבות ערעור שהגישה האגודה בשם סטודנטיות, שמעוון השוכר הוועלה באש בשל היוטן ערביות. מהסטודנטיות לא רק נמנעה הזכות לקבל פיצויים מהמדינה, אלא שהן נדרשו לשלם מכיסן את הנזק שנגרם לדירותן על-פי החוק הקיים תשלום הפיצויים השוכרה. על-פי החוק הנוכחי הקיים תשלום הפיצויים מוגבל רק לפגיעה המכוונת נגד יהודים, בשל התפיסה לפיה רק פגעה בייהודים היא פגיעה במדינה. האגודה טענה שפגיעה באדם על רקע לאומי משמעה פגעהocabion הדמוקרטי ומכך במדינה, ולפיכך יש לראות בה פועלות איבת נגד המדינה ולזכות בפיצויים. בעקבות ערעור האגודה הורה הייעץ המשפטי לממשלה להקים ועדת, שתדון בתביעות של מי שנפגע על רקע לאומי, והתהיה מוסמכת להורות על תשלום פיצויים זהים לאלה הקבועים בחוק.

למרות ש-22% מכלל הילדים ובני הנוער בישראל הנמצאים בסיכון הם ערבים, הם זוכים לפחות מ-10% מהתקציב שנועד לטיפול בנוער במצבה. במסגרת מאבקה של האגודה להשוואות מעמדם וזכויותיהם, היא עתרה לבג"ץ בדרישה לקבעת קriterיונים ברורים ושינויים בחוקת תקציבים בתחום קידום אוכלוסיות נוער חלשות: נוער בסיכון ונוער מנוטק, וכן למען הקצאת משאבים ל"שעות שלוב" עבור תלמידים בעלי לקויות קשות הלומדים במסגרת החינוך הרגיל. בעקבות העתירה הודיע משרד החינוך, כי יפעל לצמצום הפער, אך שבתו של ארבע שנים יתווסף למגזר היהודי עוד 16,000 שעות שילוב. מאבק נוסף מנהלת האגודה מראשית שנת הלימודים הנוכחי בדרישה לפתחות כ-60 CITOTות לימוד לילדים בעלי צרכים מיוחדים ביישובים הערבים. בעקבות העתירה התחייב משרד החינוך לפתח 40 CITOTות נוספות בכדי לענות על הריבוי הטבעי שbehלו גaldo צרכי האוכלוסייה. העתירה תלואה ועומדת. בשנת הלימודים הקרובת הגישה האגודה עתירה דומה ובעקבותיה נפתחו ביישובים הערבים 48 CITOTות לחינוך המיעוד.

30 אזרחים נהרגו מאט כוחות הביטחון

באוקטובר 2000 הקיפוח המתמשך של אזרחי ישראל העربים מצא את ביתו ברגשות תסכול ועם שפרצו אל פניהם השטח בעשרות הפגנות, חלון אלימות, עצרות מחאה וחסימות כבישים בנתיבים מרכזיים. משטרת ישראל נקטה ביד קשה ובארוח חסר תקדים פתחה באש נגד המפגינים. כתוצאה לכך נהרגו 30 בני-אדם. כולם אזרחים ערבים. האגודה לזכויות האזרח פعلاה יחד עם ארגונים שונים ואנשי ציבור להקמת ועדת חקירה ממלכתית לבדיקת התנהלות המשטרה, וביחד עם עמותות ערביות אחרות, גבתה עדויות מאנשין שנכחו באירועים. העדויות נאספו לדוח שהוגש לשדר בطنון פנים, בראשי כוחות הביטחון ולועדת החקירה הממלכתית. עוז בעקבות אירופי אוקטובר, האגודה עסקה במתן יעוץ בנושא הזכאות לפיצויים מהמדינה בגין נזק, שנגרם לרכושם או לגופם של ערבים מפגיעה על רקע לאומי, טיפול בתalonot על אי-הספקת שירותים מים, חשמל ותחבורה ליישובים הערבים.

לכל אזרח הזכות לנכחו היכן יגור

אפשר למדינה להקטין קרקע לגוף המפללה מי שאין לו
היהודים כך קבוע בג"ץ. בפסק דין מהפכני ותקידי
שניתן בעתירה שהגישה האגודה בשם משפטת קעדאן
ברישיה לאפשר לה לזכות קרקע להקמת בית בישוב
קצר. פסק דין זה מהווה ניצחון חשוב בדרך האורכה
להשגת שוויון זכויות מלא לאזרחי ישראל הערבים.
(2000)

לאכילה יש מוחר

50,000 ש"ח פיצויים ישולם רשות הדואר ושתי חברות כוה אדם לשני סטודנטים למשפטים (כיום ערבי-דין), שלא התקבלו לעובדה במינו דין או אחר מאחר שהם ערבים בעקבות תביעה שהגישה האגודה. בתקציר של עובדת לשעבר באחת חברות כוה האדם נמסר, כי רשות הדואר הנחתה בע"פ שלא ליגיס ערבים לתקן מין דין. פיצויים אלה הינם מהגבאים ששולמו אי פעם בארץ בין אף פעם בקבלתה לעובדה. (2000)

הטבענו חותם

השפה הערבית שפה רשותי

מעמדה של השפה הערבית כשפה רשותי מדינת ישראל התחזק בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ נגד עיריית חיפה, בדרישה כי השילוט העירוני יכתב גם בשפה הערבית. העיריה התחייבה לשנות את השילוט והתחייבות קיבלה תוקף של פסק דין. (1993)

שיתוך ערבים במקדי קבלת החלטות

הרבית תושבי מחוז הצפון הם ערבים. למורת זאת, מתוך שבעה עשר חברי הוועדה המחויזית לתוכנו ולבניה בצפון רק חבר אחד הוא عربي. בעקבות עתירה שהגישה האגודה הוראה בג"ץ למשרד הפנים לנמק מדוע אין חברים ערבים בוועדה באופן שיוהו יציג הולם. אף במוועצת מקרקעי ישראל, המנהלת את רוב קרקע המדינה, לא היה ולג'ם חבר عربي אחד. בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ מונה לראשונה חבר عربي למוועצת מקרקעי ישראל. האגודה ברכה על המינוי אך הדגישה שאין להסתפק במינוי נציג אחד מתוך 25 חברים כ"עללה תאנה", אלא יש למנות נציגים ערבים בשיעור שייתן ביטוי הולם לחלקם היחסי באוכלוסייה. העתירות תלויות ועומדות.

שילוב בעיריות מעורבות

האגודה עטרה לבג"ץ בלבד עם ארגון עדالة נגד חמיש עיריות של ערים מעורבות, בהן גם העיר תל-אביב-יפו, בדרישה שהשילוט העירוני ברחבי העיר יהיה גם בשפה הערבית. בדיון בעתריה, מתח נשייא בית-המשפט העליון, השופט אהרן ברק, ביקורת על עמדת הרשות והביע דעתו, כי חובה לכלול את השפה הערבית בשילוט העירוני. העתירה מודעת במוסדות אקדמיים ששמפת ההוראה בהם בעברית, על-גבי טפסים רשמיים, קווים מידע קוליים במוסדות ציבור ועוד.

האוכלוסייה הש��ופה

אוכלוסיית העربים הבודאים נגgeb מונה למעלה מ-100,000 אזרחים. כמחציתם מתגוררים בשבע הערים שהקימה המדינה וכמחציתם בישובים כפריים שהמדינה מסרבת להכיר בהם. חלק מיישובים אלה קיים עוד לפני קום המדינה וחלקים מוניהם מאות ואף אלפי תושבים. על אף שהיישוב הכספי הוא סוג היישוב המסורתי בו ח'ר ציבור זה عشرות שנים, לא הוקם או הוכר ولو יישוב כפרי אחד בלבד בנגב. לשם השוואה בעבר האוכלוסייה היהודית בנגב הקימה המדינה 104 יישובים חלקם מונים עשרות בודדות של תושבים וכמה מהם הוקמו על שטחים חקלאיים נרחבים עבור מתיישבים בודדים בלבד.

麥יון שלאורך כל שנות קיומה המדינה לא דאגה להכין תוכנית מתאר ליישובים בודאים כפריים, כל בנייה ביישובים אלה היא בלתי-חוקית ומודעת להרישה. כך נוצר מצב, בו מאלצת המדינה את האזרחים הבודאים לבחור בין שתי ברירות רעות: להישאר ללא קורת-גג או להפוך לעברנים בעל כורחם. האגודה לזכויות האזרח עטרה לבג"ץ יחד עם שלושה ארגונים נוספים בדרישה, כי תוכנית המתאר המוחזית תכלול תכנון של יישובים כפריים עבור האוכלוסייה הערבית בנגב. העתירה הוגשה לאחר שהתגנוזות שהאגודה לזכויות האזרח החדשיה למחוז הדרומי, בשם שלושה מהתושבי הנגב, נדחתה על-ידי המועצה הארץ לתוכנן ובניה.

השימוש הנחוש שעושה המדינה באמצעות אכיפה קשים, וההימנעות המתמשכת והעקבנית לספק שירותים מינימליים ליישובים אלה, גם הגדולים והוותיקים שביניהם, אינה מקראית. מדיניות זו מכוננת לאלץ את תושביהם לעקור לשבע העירונות שהמדינה יעדה להם תוך התעלמות בוטה מסורתם ורצונם. כתוצאה לכך, חיים התושבים הבודאים במדינת ישראל בפרק האלוף השלישי, ללא חשמל, מים זורמים, מערכות ביוב, טלפון וכבישים מסודרים. יישובים אלה אף אינם זוכים כמעט לשירותי רפואי, ומוסדות החינוך הקיימים בהם שוכנים מבנים ארעיים החשופים לפגעי מגiao, בקץ ובחורף. חוק לימוד חובה כמעט ולא נאכף, וכתוצאה לכך כ-67 (!) מהתלמידים הבודאים נושרים ממערכת החינוך ואין מסיים את לימודיהם.

הילדים הבודאים הולכים "הרבה" לבית הספר

האגודה לזכויות האזרח וארגון עדالة עתרו לבג"ץ בדרישה להקים בית-ספר יסודי בביר הדאג', יישוב המונה למעלה מ-400 ילדים בגיל חינוך חובה, וכן להקים כיתות גן וא' בהר הנגב. בעקבות העתירה הודיע משרד החינוך, כי יקים גן ובית-ספר יסודי לילדי ביר הדאג'. כמו כן יקים המשרד גן וכיתה א' בהר הנגב, יסלול דרכי גישה נוספת כדי לאפשר לאוטובוסים האספנס את הילדים להיכנס לעומק היישוב, יקים סככות המתנה בתהנות האיסוף וכן יתקין שילוט, המזהיר נהגים כי יש ילדים בדרך. העתירה תלואה ועומדת כדי להבטיח את ביצוע החלטות.

צווין זכויות גם לאב - לאבא
בשותה קבוע זכות לחופשת לידה
האגודה טיפולה בעניינו של גבר המשרת בקביעו שביקש להתחלק עם אשתו בחופשת הלידה, אולם צה"ל סירב למוקשו בתשובה לפניהת האגודה קיבל איש צבא הקבע אישור יצאת לחופשת לדיה, ונאמר, כי צה"ל גיבש הנקודות חדשות בנושא, לפיהן יוכל גברים יצאת לחופשת לדיה למעט במקרים בהם גברים המשרתים קבוע ממלאים תפקידיהם.
חוינוניים.

שאטרת אמלא

האגודה לזכויות האזרח עתרה לבג"ץ בשם
של שופרת, אם לתינוק בן שנה ומספר
חודשים, שנדרשה לצאת לקורס אורוב בתנאי^{פנימית} אחרית יפגעו תפוטר. בעתריה
דרישה האגודה שהמשטרה תקיים קורס
דוממה שלא בתנאי פנימית.

לא רק בוגרי חיל אויר -

างם לנשימים מוחור להטחים באל-על
ובעקבות תביעת האגודה, בשם של הטיסות
אוריות קציר, חברת אל-על שינתה את
מודוליותה, אשר מונעה קבלת טיסות וטיסים
שלא שייתנו לחיל האוויר, וכך יכולות
להתקבל אל-על לטיסות גם בשיטים וגרבים
שנאים בוגרי חיל האוויר. (1998)

שָׁמֶן וְתִבְשֵׂר

שיעור באוכלוסייה, ונמשכת הגישה המפלה של מעמידים רבים כלפי נשים – במיוחד נשים הרות ואיימהות. כמו כן, דיני המעמד האישי בישראל, המענייקים מונופול לדין הדתי, יוצרים אפליה כלפי נשים בהליכי נישואין וגורשין, ופגעים במעמדן השוויוני במשפחה.

טובות לטיס!

בפסק דין עקרוני נפרץ מחסום רב-נשים שמנעו נשים להתגייס לקורס טיס, לאחר שהבג"ץ קיבל את העתרה שהאגודה בגדי שר הביטחון, ביד עם שדולת הנשים בשםם של אליס מילר. בעקבות פסק דין זה, חל שינוי במדיניות הצבאית גם לגבי גויס השירות של נשים בתפקידים קרובים ביחידות שדה. (1995)

השווואת גיל כרישה לנשים וגברים
בפסק דין תקדי מ' פסל בג' את המدينיות,
שהफולטה בין נשים לגברים לגבי גיל
הפרישה מהעובדה והיבנה נשים לפרוש
בגיל 60 לעומת גברים שפוקחם עד גיל 65.
פסק הדין ניתן בעתריה שהאגודה
שהוא ברא (1990).

הטבנין פלור

המנונפל הגברי במערכות הדתיות נפרץ לשאונה, כאשר בג"ץ קיבל את העתירה שהגיעה האגדוה נגד שר הדתות, לאפשר לאישה – לאח שקדיאל – לכהן במועצת דתית. (1988)

שׂוֹן

אלה רון בשלום

סימי נידם עבדה ברשת חניות למוסרי חשמל ואלקטרוניקה במשך ארבע שנים. למרות שהיא מוכרת מצוינת ובעלת נסיען, השתכרה פחות מגברים בעלי ותק וכיישורים הדומים לשלה, שקיבלו שכר גבוה יותר בעשרות אחוזים.

סִימֵי נִידָם - אַשְׁה

סימי סבירה, שהיא זכאית לכך ששכרה יושווה לזה של עמיתיה הגברים, אך פניויה בנושא למנהל החברה להעלות את שכרה הושבו ריקם. לאחר שנודע לה כי מוכר העובד עימה, ובמצע עבודה דומה, משתכר שכר הגבוה בהרבה משכרה, פנתה סימי שוב למנהל החברה. אלא שבמקום להשוו את שכרה, החלה סימי לסבול מאווירה מנוגדת וועינית במקום עבודתה. בעקבות זאת, ובשל אפליהה בשכר, החליטה להפסיק.

סימי התקבלה לעבודה כאשת מכירות של מכשירי טלפון סלולריים, וככה הצליחה בעבודתה החדשה, שבתווך חדשיהם הצליחה להגדיל את מחזור המכירות פי שישה, להתמנות אחראית על עובדים נוספים ולקלב מכתב הערכה ובונוס כספי. אולם היא לא ויתרה על המאבק העקרוני.

סימי פנתה לאגודה לזכויות האזרח, והגישה באמצעותה תביעה לבית-הדין האזרחי לעובדה בבאר-שבע, בדרישה לפיצויים בשל אפליה בשכר בשל מינה, המנוגדת לחוק שכר שווה לעובד ולעובדת.

במסגרת הדיון בתביעה הורה השופט למנהל' החנות, בהחלה תקדים, להציג ל התביעה את נתוני השכר של כל העובדים שעסוקו במכירות במהלך תקופה עבודתה. ממידע זה ניתן ללמוד, כי בכל חניות הרשות השתכרו הגברים יותר מהנשים, למרות她们 היו נשים שמילאו תפקידים דומים, ואף כאשר היו בעלות ניסיון ויכולת גבוהה. התביעה ממשיכה להתנהל בבית-הדין לעובדה.

= 人 = 男 = 人 = 人 = 人 = 男 = 人 = 人 = 人 = 人 =

למדינת ישראל חלק נכבד בתופעה המבישה של סחר בנשים למטרות זנות. מדי שנה מוברכות ארצה מאות נשים ונערות לחבר העמים לתעשיית הזנות. על חלק מהן נכפית העובודה בזנות בגין רצונן, וחלקן אף מובאות לישראל בהבטחות-שווא, מבלתי שיעדעו כי יועסקו בזנות. הנשים הללו מוחזקיות בארץ על-ידי הסרטיים בתנאי שעבודה, חירוטן נשלהת והן נתונות לאלימות קשה. לא רק זאת, אלא שהסרטיים גם מקיימים "מכירות פומביות", בהן נמכרות הנשים והנערות למרבה במחair.

עבירות 2001 - סחר בנשים למטרות זנות

אך על אף שהסחר בנשים מתרחב, התמודדות הרשות הישראלית אינה מספקת ולא קיימת מדיניות ממשלתית למאבק בתופעה: העמדה לדין של הסרטיים ויבואני הנשים לישראל היא נדירה, והעונשים המושתטים עליהם לרוב אין חמוריהם. יתרה מכך, דואקה אל הנשים והנערות הנשחרות מתיחסות הרשות כפושעות, ולא כאלו קורבנות של הפרות זכויות אדם. לעיתים הן מוחזקות במעצר במשך חודשים אחדים, מכוח צו-גירוש, עד לשיטם עדותן במשפט הפלילי. הן גם מאולצות להעיד נגד הסרטיים שלهن, על אף הסכנה הנשכפת להן ולבני משפחתן מידיהם.

פעילות ציבורית אינטנסיבית בחודשים האחרונים, לה שותפה האגודה לזכויות האזרח, הגבירה את המודעות לנושא וננקטו מספר מהלים. החשוב שבهم הוא תיקון לחוק העונשין שאושר ביולי 2000, הקובלע כי הסחר בבני-אדם למטרות זנות הינו עבירה פלילית. כמו כן הכנסת הקימה ועדת חקירה פרלמנטרית, בראשות ח"כ זהבה גלאון, לחקירת הסחר בנשים, ומשטרת ישראל החליטה להעמיד את ההתחmodות עם הסחר בנשים במקום גבוה בסולם העדיפויות המשפטורי, והחלла לגיבש תוכנית להגנת עדים בקשר לסחר בנשים.

ל הומוסקסואלים ולסביות

שווון זכויות

دعות קדומות רוחות עדין כלפי
הומוסקסואלים ולסביות בשל נטייתם
המינית, הן בקרוב הציבור הרחב והן
בקרב נבחרי הציבור. יחד עם זאת,
שורה של הישגים בשנים האחרונות,
בפסקה, בחקיקה ובהחלטות של
רשויות שונות במדינה, הביאו לשיפור
nicer בשוויון זכויות של
הומוסקסואלים ולסביות.

השוואת זכויות בני-זוג בני אותו המין

בעקבות פניה של האגודה בשם מרצה באוניברסיטה הפתוחה, הובתו זכויות פנסיה בקרן מבטחים לבת-זוגות; עוד השיגה האגודה את הסכמת האוצר, כי ביטוח חיים של עובדי מדינה ועובדיה עירית ת"א, החל גם על בני-זוגות, יהיה תקין גם לבני-זוג ידועים הציבור מאותו המין, כמקובל בהעברת זכויות

האגודה הגישה ערעור על אי-מתן פטור ממיס שבח ומיס רכישה גם לזוגות מאותו המין, כמקובל בהעברת זכויות בדירה בין בני-זוג ידועים הציבור, ודרכה משרד השיכון שיחיל את מדיניותו החדשה למתן משכנתאות לבני-זוג ידועים הציבור עם ילדים, גם על בני-זוג בני אותו המין שאימצו את ילדי בן-זוגם.

בג"ץ קיבל את עתירת האגודה וביטול צו של בית-הדין הרבני, האוסר על אשה להיפגש עם בת-זוגה בנסיבות ילידה. הצו הוצא בבקשת בעלה לשערר של האשה.

זכויות שרים לבן-זוג של קצין צה"ל
הכרה תקנית בזכויותם של בני-זוג מאותו המין הושגה כאשר האגודה זכתה בעתירה
לבג"ץ בשמו של אדר שטיינר נגד משרד הביטחון בדרישה לקבל זכויות הנצחה לבני-זוגו
של קצין צה"ל שנפטר. (1997)

שידור תכנית לנושר בנושא הומוסקסואליות

האגודה זכתה בעתירה לבג"ץ שהוגש בשיטתו עם קל"ר – קהילה סובבת פמיניסטית והאגודה לשמרות זכויות הפרט, נגד שר החינוך על החלטתו למנוע את שידור תכנית הטלוויזיה "קלפים פתוחים" על נוער הומוסקסואלי ולסבי. (1997)

הטבענו חותם

הכרה בזכויות בני-זוג מאותו המין
האגודה זכתה בתביעה בטענה של הדיל יונתן דנילוביץ' לאפשר לבן-זוגו להנות מההטבות שחברת אל-על מוננת לבני-זוג בני משפחה של עובדיה. (1994)

הזכות להורות: אמא ואמא

צלם: אייל גולברג

- אם זאת משכחה

רoti וnicole ברגן-קדיש הן בנות-זוג, החיות כמשפחה לכל דבר. ROTI וNICOLE נישאו בארה"ב בטקס נישואין יהודי על-ידי רב קונסרבטיבי ואף שינו את שם המשפחה במרשם האוכלוסין לשם משפחה משותף. בינוואר 1996, בעקבות החלטה משותפת של שתיהן, ילדה ROTI את בן מתן. לאחר הלידה הוא אומץ חוק בארה"ב על-ידי NICOLE, שכן שתיהן נשאות באזרחות כפולה ישראלי-אמריקאית. מתן רואה בניקול את אמו, וניקול רואה בו את בנה.

מיד כשהתתקבל צו האימוץ בחו"ל פנו ROTI וNICOLE למשרד הפנים בישראל וביקשו לרשום את שתיהן כאמותותיו הרשומות של הילד, אך פקיד משרד הפנים סירב לרשום גם את NICOLE כאמו של מתן. בעקבות טירובו פנו ROTI וNICOLE לאגודה לזכויות האזרח שעתරה בשם נון ובשם מתן לבג"ץ בדרישה להכיר באמותן המשותפת ולרשום במרשם האוכלוסין אף את NICOLE כאמו של מתן.

ROTI וNICOLE מיחסות חשיבות רבה לעיגון המשפטי של יחס ההורות ביניהן לבין מתן, וסבירות כי עיגון זה הוא חיוני להבטחת טובתו של הילד ולהבטחת ביטחון של חן בקשר של שתיהן עם ילדן.

בפסק דין תקדים קיבל BG"Z את עדמת האגודה והורה למשרד הפנים לרשום את NICOLE כאמו של מתן. בעקבות בקשה של משרד הפנים, החליט נשיא בית-המשפט העליון כי יתקיים דין נוסף בפסק הדין, בפני הרכב מורחב של 7 שופטים.

זכוּיָה עֲזָבְדִים זָרִים

מספרם של העובדים הזרים במדינת

ישראל נאמד בכ-500,000 כשלקם

שוהים בארץ כחוק וחלקם שווהים ללא

אשרות שהיא. העובדים הזרים הם

קבוצת העובדים הפגיעה והחשופה

bijouter להפרת זכויותיהם על ידי מעבידים.

כבלת העובדים הזרים לבעליים - אוזקים על זכויותיהם

האגודה וקו לעובד הцентрפו כ"ידי בית-המשפט" לעתירה לבג"ץ, שהגשו מעבידים וחברות כוח-אדם נגד מדיניות משרד הפנים, המנתנה מתן אשרה למעביד להבאת העובדים זרים לאرض, בכר שיתחייב ליציאתם של העובדים מהארץ עם סיום העבודה אצל, ופקיד ערבות לקיום התcheinות זו. התניה זו יוצרת תלות כבדה בין העובד למעביד, ומעודדת מעבידים, שאין להם אמצעים חוקיים לאlez עובד לצאת מן הארץ, לנקט באמצעים בלתי-חוקיים לקבלת העובדים אליהם: עיכוב דרכונים, ניכוי "ערובה" מהשכר שתשלם רק בסוף החוזה, ואף ביצוע גירוש בלתי-חוקי באמצעות חברות אבטחה. משרד הפנים הודיע בדין, כי הסדר הערבויות יבוטל בתוכן מספר חדשין, עם הפעלת הסדר חדש, שבו מופרש חלק ממשכורתו של העובד לרן, שאת כספיו הוא יקבל לאחר יציאתו לישראל.

ביטוח בריאות לילדיים

נכנס לתקופו ההסדר החדש, שהאגודה נאבקה להשגתנו במשר תקופת ארכואה ביחיד עם עמותת רופאים לזכויות אדם והמעוצה הלאומית לשולם הילד, לביטוח בריאות של ילדי העובדים זרים. על-פי ההסדר, קופת חולים מאוחדת, שצתה במכרז, תהיה המבנתה של הילדי הרם, לאחר רשות הילדיים על-ידי הוריהם ותשולם סכום חדשני לביטוח בריאות. (2001)

ביטוח בריאות לבעליים הזרים

האגודה ביחד עם עמותת רופאים לזכויות אדם הצליחה להכנס סעיף בתיקון לחוק עובדים ררים, העוסק בסוגיות ביטוח הבריאות של העובדים הזרים. לפי תיקון זה, שר הבריאות מחויב להוציא צו הקבוע מה חיבטים לכלול בפועלה לביטוח העובדים זרים. כמו כן, הוואכה התקופת הטיפול בישראל לעובד, שכasher העבודה שלו נפגע בשל מחלת. (2000)

ביקורת על מעצר זרים בישראל

בעקבות עתירה שהגישה האגודה נגד הדר בחקירה שיפוטית על מעצר של אזרחים זרים שהו בארץ לא הינו, הוכנה במשרד הפנים והמשפטים הצעה לתיקון חוק הكنيיה לישראל, אשר מסדרה את סוגיות המעצר והגירוש של מי שהוא שלא כדין בישראל, לרבות בחקירה שיפוטית על המעצר. עוד הוקמה בעקבות החקירה ערכת בחקירה מנהלית על מעצרים לקרה גירוש, המחייבת הבאת כל עצור בפניה להשמעת טיעוני בעניין הארץ. בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ, מושם שלא יכולו לעצםם כרטיסים יציאה מהארץ. בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ, המדינה ממנתת את כרטיס הטיסה של האזרחים הזרים המועמדים לגרוש, ובכך מנען מהם מעצר ממושך ומיתור. (1998)

הטבח ענו חותם

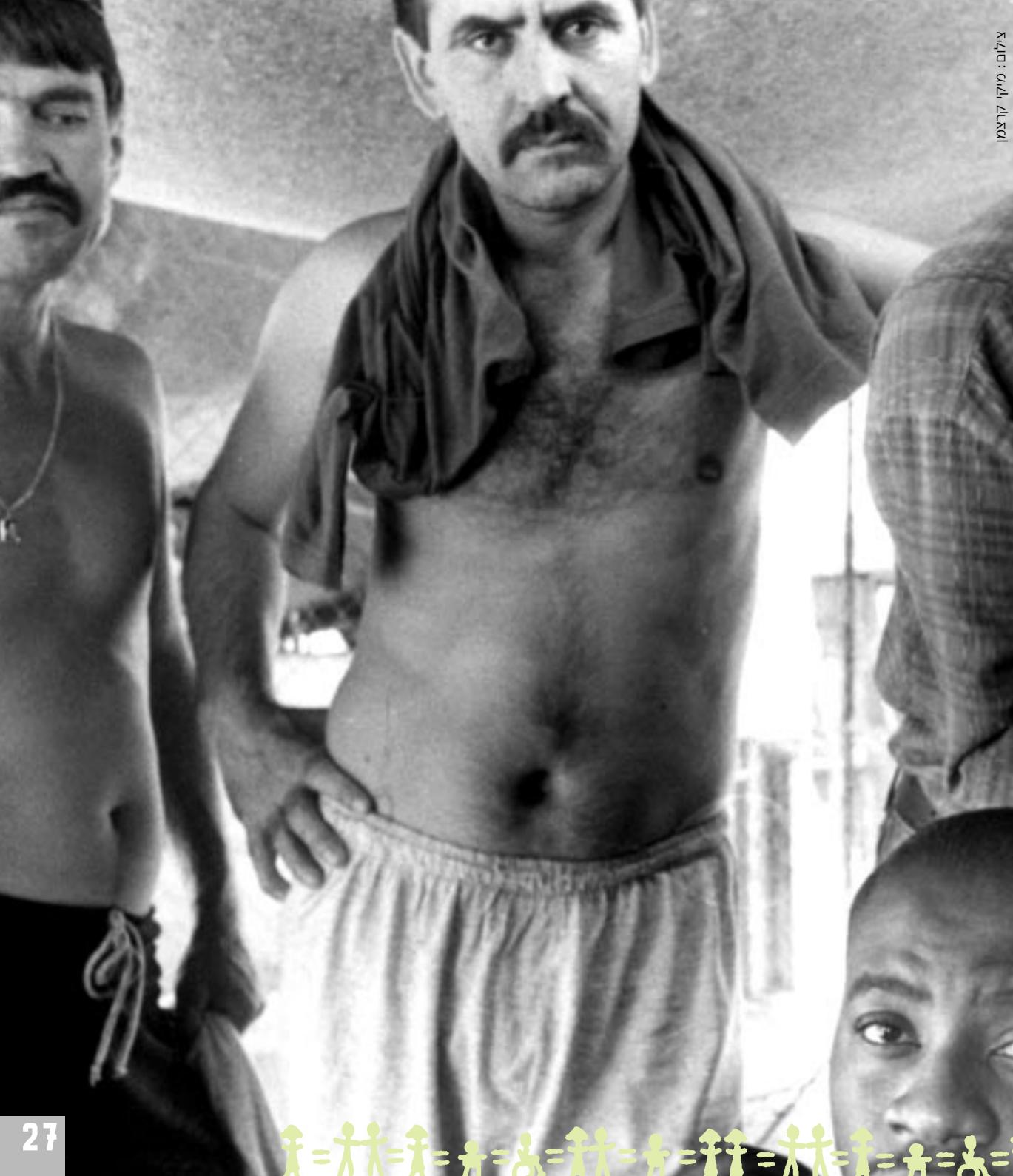
מיון טישה לאזרחים זרים
אזורים רבים המתינו חוזדים במעצר, משומש שלא יכולו לעצםם כרטיסים יציאה מהארץ. בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ, המדינה ממנתת את כרטיס הטיסה של האזרחים הזרים המועמדים לגרוש, ובכך מנען מהם מעצר ממושך ומיתור. (1998)

טיפול המשטרה בעובדים זרים

האגודה מקיימת מגעים שוטפים עם המשטרה, להבהתה המסגרת המשפטית הנאותה לפעילותה בקרב העובדים הזרים. בעקבות מגעים אלה הוסכם, בין השאר, כי המשטרת לא תעוצר עובד המתלון על עבירה שנעבירה נגדו, גם אם הוא עצמו שוהה שלא חוק; תלונה המוגשת על-ידי מעביד נגיד עובד השווה לחוק תיכון כי יתר התלונות ולא תגרור את גירושו האוטומטי של העובד מהארץ; תבוצע ביקורת פנימית במשטרת על השימוש בצווי חיפוש לצורך מעצר שוהים בלתי-חוקיים בbatisיהם, שימוש המנגד לחוק. בעקבות עתירה לבג"ץ שהגישה האגודה, התחייבה המשטרת לחקור תלונות של עובדים זרים על החזקת דרכונים בידי המעביד. כמו כן פעללה האגודה לביטול הנוהג הפסול, לפיו המחלקה לאכיפת חוק העבודה חרגה מתפקידה ומסמכותה, ועסכה באיתור, מעצר וגירוש של אזרחים זרים השווים ללא היתר, במקום לפקח על תנאי העסקתם.

דף מידע לעובדים זרים

משרד העבודה והרווחה הכין דף מידע שאמור להיות מחולק לעובדים זרים בנמל התעופה, עם כניסה לישראל. האגודה פנתה ביחיד עם קוו לעובד למשרד העבודה, בדרישה לכלול בדף מידע נוספת, כמו גובה שכר המינימום והኒקיים האסורים מן השכר. הפניה נענתה, והפרטים הוספו לדף. כמו כן, סיעה האגודה למרכז מסיל"ה - מרכז סיוע לעובדים זרים של עיריית תל אביב - בהכנות מידע לעובדים זרים, כולל הסברים מפורטים בדבר זכויותיהם, בנושאים שונים.

הַ זָּכָרְתָּ

הַ זָּכָרְתָּ - וְהַיְלֵד ?

האגודה טיפלה השנה במקירים קשים של סירוב משרד הפנים להעניק אזרחות לילדים הקטנים של אזרחים ישראלים, למרות שהם זכאים לאזרחות מכוח לידה, או מכוח התאזרחותם של הוריהם. חוק האזרחות קובע במפורש, כי התאזרחותו של אדם מקנה אזרחות גם לידי הקטן, אולם משרד הפנים הוציא נHALIM פנימיים, לפיהם לא תוענק לידי הקטן אזרחות, כי אם אשרה ורשות ליישבת קבוע בלבד. ההשלכה של אי-הענקת האזרחות היא מניעת זכויות שונות המוקנות לאזרחים. ביוזמת האגודה התנהלו שני דיונים בוועדה לקידום מעמד הילד בכנסת בנושא רישום ילדים כאזרחים. במסגרת דיונים אלו הציגה האגודה את הבעיה המשפטית והאנושית נוכח מדיניות משרד הפנים והעבירה שורה של מקירים פרטניים לטיפולו של נציג המשרד אשר נכח בוועדה.

"כל אדם זכאי לאזרחות. לא תישלל מאדם אזרחותו דרך שרירות ולא תקופח דרך שרירות זכותו להחיליף את אזרחותו" (מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם – 10 בדצמבר 1948)

משרד הפנים מלאוה את אזרחי ישראל מיום לידתם ועד יום מותם. הוא המנהל את מרשם האוכלוסין, והוא הקובל מי יכנס לישראלומי יגורש ממנה, והוא המנפיק תעוזות לידה ופטירה, תעוזות זהות ודרכונימ. בידו נתונה גם הסמכות להקבע נHALIM להטאזרחות של זרים בישראל. בעוד שחוק השבות מכיר בזכותם האוטומטית של יהודים להטאזרח במדינת ישראל, הרי שבהעדר הליצי התאזרחות סDIRIM, לא יהודים, ובנוי – זוג זרים של אזרחי ישראל נתקלים בהלין ארוך ומסורבל, הנטען לשיקול הדעת, ולפעמים אף לשירות הלב של פקידי משרד הפנים. מדיניות המשרד נוקשה במיוחד אם המבקשים להטאזרח נשואים לאזרחים במיוחד אם המבקשים להטאזרח נשואים לאזרחים ערבים.

האגודה לזכויות האזרח משקיעה מאמצים רבים לשינוי המדיניות של משרד הפנים ולקביעת נHALIM שוויוניים ואחדים לכל.

צילום: נעה בן שלום

זכותי לגדל את ילדי

מרי חן היא אזרחית ישראלית. מרי היא אם לארבעה ילדים, שניים מהם מנישואים קודמים באקוודור. בן נוסף של מרי מנישואיה הקודמים טבע למות באקוודור, משומש שהושאר ללא השגחת מבוגר. בעקבות מותו החלטה מרי שהיא לא יכולה להשאיר את ילדיה הנותרים, גבריאל וניקול, הרחק ממנה, ובעצמה אחת עם בעלה, נסעה להבאים על מנת שייחיו איתה ועם אחיהם כאן בארץ. מיד כשהגיעו ילדיה גבריאל וניקול, פנתה מרי לשדר הפנים על מנת להסדיר את מעמדם בישראל. לתקה מהמה נאמר לה שעלייהם לעזוב מיד את הארץ, ולא זו בלבד, אלא שהטיפול בבקשתה לאזרחות יוקפא עד לעזיבתם.

מרי זכתה בסופו של דבר באזרחות ישראלית, אולם לילדיה העניקה המדינה אשרת תלמיד, מוגבלת בהיקפה. כך למשל נמנעה מהם את הזכות הבסיסית לביטוח בריאות. האגודה לזכויות האזרח פנתה בשמה של מרי לשדר הפנים, בדרישה להעניק לאלתר אזרחות לילדיה גבריאל וניקול. עניינם עדיין נדונן, אך בעקבות טיפול האגודה עד לסיום הדיון קיבלו הילדים אשרה משופרת הכוללת גם ביטוח בריאות.

למרי הזכות, כמו ליתר אזרחי המדינה, שילדיה יחו איתה בביטחון ובביטחון כמשפחה אחת מאוחדת.

אמצעי לחץ פסולים של משרד הפנים

חוק מರשם האוכלוסין קובע, כי שינוי סעיף הלאמ, הדת והמעמד האישי עשו רק בהסכםתו של אדם או ע"פ פסק דין של בית-המשפט. אף על-פי כן, משרד הפנים משתמש באמצעות לחץ פטולים, ומונע טיפול מאזרוח – מהוצאת דרכון ועד רישום שנינו כתובות – אם יסרב לשינוי לרישום הלאמום במקרים בהם הוא מטל ספק ביחסותו. מלבד הפגיעה בזכויות האדם, נוהל זה פוגע גם בתיקיות וاميינותו מרשם האוכלוסין. האגודה לזכויות האזרח תומכת במחיקת סעיף הלאמם מתעודת הזהות, והביעה עמדה זו בישיבה של ועדת חוקה, חוק ומשפט, בה הועלתה הצעה ברוח זו של שר הפנים.

ללא אזרחות

משרד הפנים שולל את אזרחותם של ישראלים ללא סמכות ולא נימוק, ונוטל מהם את דרכוניהם ואת תעוזות הזהות שלהם. זאת, למורת שבג"ץ קבע כבר, כי אין לאפשר החרמת תעוזות רשמיות מאזרוחים. כך קורה לעולמים שפקיד משרד הפנים מחליט שהצהרתם על יהודותם אינה קבילה. כך קרה למאות נשים ערביות, אזרחיות המדינה, שנישאו לתושבי שטחים, והוחתמו ללא הבנה או הסכמה מודעת מצידן על בקשה לוויתור על אזרחותן הישראלית. כאשר ביקשו לחזור לגרוע עם ילדיהם בישראל, הסתבר להן שהן משוללות אזרחות ומעמד במולדתן. נשים אלה אינן זכויות לקבלאות הביטוח הלאומי, הן וילדיהן אינם מבוטחים בביטוח בריאות, ואין אפשרות לרשום את הילדים בבית הספר. בעקבות עתרה לבג"ץ של האגודה לזכויות האזרח, התחייב אמן שר הפנים להשיב לנשים אלו ולילדיהן את אזרחותן, אך בפועל חלקין נדחות בלבד ושוב זה חודשים רבים. במסגרת הדיון בעתרה, עליה מנתונים שהగישה המדינה עצמה, שמדובר בקרוב לאלף נשים, שאזרחותן וזכויותיהן ניטלו ללא ידיעתן. האגודה מדגישה שההילך בו נקטה המדינה ל Likud האזרחות מהנשים אינו חוקי, ולפיכך יש להשיב לאלתר ובאופן רטרואקטיבי את האזרחות לכל הנשים.

دور היוצרים של בני הזוג הזרים

משרד הפנים מעירים קשיים רבים בפניו ישראלים הנישאים לבני-זוג זרים וUMBKIM שיעונק להם מעמד חוקי בישראל. במקרים רבים חולפות שנים מבל' שבקשתם של בני הזוג נענית והם משוללי זכויות בסיסיות המאפשרות לקיים את התא המשפטי. מצבם של האזרחים העربים הנישאים לזרים הינו קשה במיוחד, באשר הם נתקלים בדרישות קשות ומכובידות ביותר, כגון הדרישה להמציא חוות שכירות משבע השנים האחרונות, חשבונות חשמל, ארנונה, טלפון, מסמכים שונים הנוגעים לילדים ועוד ועוד. כאשר אחד מבני הזוג אזרח ישראל והשני תושב השטחים, המצב חמור עוד יותר. בני הזוג נאלצים לחיות במשר שנים ארוכות בפרק זמן, שכן על-פי מדיניות משרד הפנים, נאסר על בני הזוג מהשתחים לשחות בישראל עד לאישור בקשתם לאיחוד משפחות, ובכך נכפה על המשפחה פירוד פיזי וסבל קשה.

במאיצ לשנות מדיניות זו, האגודה לזכויות האזרח עתרה לבג"ץ. בעקבות העתירה הודיע משרד הפנים על שינוי הנהול הקיימ, ונקבע הליך משופר להסדרת מעמדם של בני-זוג זרים. יחד עם זאת, גם הנהול החדש – שלא פורסם ואינו ידוע לנזקקים לו – אינו מספק, ועדין קיימות משפחות רבות שלמצוקתן אין מענה. האגודה ממשיכה לטפל בנושא זה.

"נשטו" מරשם האוכלוסין

רבים מהבדואים לא נולדו בבית-חולים והתגוררו במקומות רחוקים. בשל כך יש ביניהם-Calala אלה שלא נרשמו מעולם משרד הפנים. לימים משפנו למשרד לרשום אותם במרשם התושבים כשאר אזרחי ישראל הם נתקלו בסירוב נחרץ. כתוצאה לכך נמצאים אנשים אלה ללא מעמד בישראל, הם מתקשים לנوع מחוץ למקום מגוריهم, אינם יכולים לטיפולים רפואיים ועוד. בעקבות טיפולה של האגודה, מרבית הפונים קיבלו מעמד חוקי בישראל והסדרת מעמדם של הפונים הנוספים נמצאת בטיפול מתקדם.

הצההּר צוּעַד עַל קִיבְתוֹ

חיל חרדי נאלץ להביא אוכל מהבית מאחר שהאוכל בבסיס בו שירת לא היה באישור הכספי של החיל על-פי אמוןתו. כל פניותו של החיל למפקדים ולגורמים הצה"ליים לא העלה דבר ובמקרים מסוימים אף גרמו להערות פוגעות ולגלגול. האגודה לזכויות האזרח פנתה לפרקיות הצבאיות ודרשה לשלם לחיל חרדי דמי כלכלה מאחר שהצבא אינו יכול לספק לו מזון כשר למהדרין. לטענת האגודה, על צה"ל מוטלת חובה לשלם דמי כלכלה לחילימ בועל דרישות תזונתיות מיוחדות. חיל שלפי אמוןתו זוקק להקשר בד"צ, זכאי לדמי כלכלה בדיקן כמו חילימ טבעוניים, קראים ושומרונים. בעקבות פניהת האגודה יdag צה"ל להספקת מזון לחיל על-פי אמוןתו.

גָּמָל / תְּלִיכָּה אֶזְרָח

לצה"ל אין סמכות לכפות איסורים דתיים
חיל הנק'ל החרדי, שנתפשו מחללים שבת באמצעות עישון או שיחה בטלפון בידי או שלא חבשו כיפה, נונשו על-ידי מפקדיהם בריטוק או בחתית היציאה לחופשה. האגודה לזכויות האזרח פנתה לפרקיות הצבאי הראשי, לקבלנה על אכיפת איסורים דתיים על חילימ ביחידה. האגודה טוענת שלכל היותר ניתן להסיק, כי אם חיל אינו מקפיד על מצוות דתיות, הרי שאינו מתאים ליחידה ספרטיפית זו, אך לצה"ל אין הסמכות להענישו בשל כך.

חיל - שווה ערך לאזרוח

מאבק ממושך להשוואת תנאי המעצר של חילימ לאזרחים, הגע לסיומו. בג"ץ קיבל את עתירת האגודה וסניגורים צבאיים ופסל סעיף בחוק, שאיפשר להחזק חילימ במעצר 4 ימים בלבד להבאים לפני שופט. בעת הגשת העתירה ניתן היה לעצור חילימ ל-25 ימים ללא דין בפני שופט, אך הכנסת תיקנה את החוק בעת הדיונים. בעקבות החלטת בג"ץ, תוקן שוב החוק והתקופה קוצרה ל-48 שעות. זו הפעם הראשונה והיחידה עד כה, בה פסל בית-המשפט העליון סעיף בחוק בהיותו סותר את חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. (1999)

הזכות לחופש הביתי הוכרה משחרר ימי

המדינה **זכות יסוד** וככל מעמדה בישראל

איתן. זאת למורת שטמגילת העצמאות הושמט

כל אזכור של זכות זו. **האגודה פועלת** באופן

נחוש במשך שנים כדי **למנוע פגימות בחופש**

וזכויות להפgin

הביתי, אף הגעה להישגים ניכרים

בבית-המשפט. יחד עם זאת **קיימות לא מעט**

מגבלות על חופש הביתי בישראל, ביניהם:

הפקודה למניעת טרור; איסורי פרסום גורפים

mdi; חובת רישי עיתונות; בעלות צולבת על

כל תקשורת; התערבות בתוכן השידורים של

כל התקשרות הציבורית ובתוכן של אירועים

תרבותתיים; שימוש בחוקי עזר עירוניים להגבלת

ቤטי חופשי של תושבים ברשות מקומיות ועוד.

"כל אדם זכאי לחרירות הדעה והביטוי, לרבות החירות להחזיק בדעות
לא כל הפרעה, ולביקש מידע ודעות ולקבלן ולמסרן בכל הדריכים
וללא סיגי גבולות" (מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם – 10
בדצמבר 1948)

חופש הביתי

חופש הביתו אין מقلגה

נור חרדי נעצר באישוןليل בחשד לשရיפת דגל ישראל. בהוראת היוזץ המשפטיא לממשלה נפתחה חקירה בעניין שלטים בהם נאמר "לבנת חבליה". המשטרה עיכבה לחקירה מפגינים שקראו ביבי המסית הלאומית. נועם פרדרמן ואיתמר בן גביר נעצרו לאחר שנראו תולמים שלטים "מרדיCi כישלון – שרן לבטחון". היוזץ המשפטיא לממשלה הורה להגיש כתוב אישום נגד מפגין שעמד בעבר يوم העצמאות בככר רבין עם שלט האמור: "יום הכיבוש והדיכוי, יום הלאום והכוכניות, יום השעבוד". אלה הן רק חלק מודגמות בהן נפתחה חקירה נגד התבטאותיהם של אנשים בנושאים פוליטיים בשנים האחרונות. האגודה לזכויות האזרח פנתה ליווזץ המשפטיא לממשלה בדרישה שלא לנקט בהליך פליליים במקרים אלה, בהם אנשים מימשו את חופש הביתו, ומתחה על מדיניותו לפתחה תקופה בחיקרות בחשד לעבירות של ביתו.

מכחנו של חופש הביתו דזוקא באמירות קשות

מאבק ארוך של האגודה לזכויות של העיתונאי מוחמד יבראין מואום אל פחם, מאשמה של פרטנס דברי שבח ועידוד למשעי אלימות בשל אמר שכתב על האנטיפאדה, הסטיים בזכותו של ארגון טרור שלושה שופטי בית-המשפט העליון. בית-המשפט קבע, כי הטעיף מתיחס אך ורק למעשי אלימות של ארגון טרור, ולא לדבר שבחם למשיעם של יחידים. בכר בוטלו, הלהקה למשעה, רוב האפשרויות של התביעה להגשת כתבי אישום על-פי סעיף זה. (2000)

גבולות חופש הביתו

על-פי עמדת האגודה יש להציב גבולות לחופש הביטוי רק כאשר יש סכנה ממשית ובוואות קרובות, שכטזאה מההתבטאות תיגרם אלימות. הגבלת התבטאות בכל מקרה שלא עונה על קריטריון זה מהוות סכנה חמורה לחופש הביטוי. הסכנה הרבה במיוחד להלאה, הנמנית עם מיועוטים שאין להם ייצוג במוקדי קבלת החלטות, כל' התקשרות אינםפתוחים בפניהם, וקולם והשפעתם תלויים במידה חופש הביטוי שתאפשר להם. כך הציבור החדרי, כך הציבור הערבי, כך 48 דירות בית משותף בשכונה ד' בבאר שבע שהעירייה ת清华ה מדיםותיהם שלטים שמחו על היזמת העירייה. האגודה עתרה בשם הדיירים בטענה, כי פעולות העירייה היא בלתי-חוקית ופגעת קשה בחופש הביטוי של התושבים וביכולתם לבטא את מחאתם על פעולות הרשות. בג"ץ קיבל את העתירה וקבע בפסק הדין, כי ראש העירייה אף את החוק באופן מפללה ופסול, וכי חוק העזר העירוני, אינו חל על שלטים פוליטיים, התלוים במרפסת פרטית.

גם לאסיר מותר להחבטא

בית-המשפט העליון קיבל את טענת האגודה ואפשר לאסיר לכטב טור בעיתון. האגודה יציג את האסיר בעיתתו נגד שירות בתי-הסוהר, שאסר עליו לפרסם את הטור. (1996)

הטבענו חותם

בוטלה הцензуורה על מחאות

בעקבות זכייה האגודה בג"ץ נגד המועצה לביקורת סטטוס ומוחות על החלטת цензуורה לפסול את המחזאה "אפרים חורן לצבאי" של יצחק לאור, תוקן החוק, והcenzoורה על הצגות תיאטרון בוטלה לחולשים. (1987)

הפגיעה בפדרנסת, נחופש התנועה, בזכות לקבלת שירותי רפואיים ותנאי מוחה בסיסיים

מדיניות הצבא לצבאות כפרים וערים בגדרה, המופעלת באופן גורף כלפי התושבים הפלשינים, גורמת למצוקה כלכלית וחברתית קשה של התושבים. סגירת דרכי הגישה לכפרים ולערים מפרידה בפועל בין מקומות יישוב, וכתוכאה מכך נוצר מחסור במוצרי מזון ומחייה בסיסיים, תלמידים וצוותי הרואה אינם יכולים הגיעו לבתי-הספר ותונעתם של חולים במצב רפואי קשה וצווויים רפואיים נמנעת או מעוכבת באופן בלתי סביר. בתקופת מסיק הזיתים צוין סגירת שטח צבאים מנעו מתושבי כפרים פלשינים הגיעו לחלקות החקלאיות שלהם, ובעקבם למטען הזיתים. כתוצאה מכך נמנע מבעלי המטעים לקיים את מסיק הזיתים בזמן פרנסתם קופחה. בכפר חארס כמו בכפרים רבים אחרים ברוחבי הגדה עקר הצבא מאות עצי זית, כפיוות ענישה על דרייקת אבני.

האגודה לזכויות האזרח הגישה שלוש עתירות לבג"ץ בשם תושבי הכפרים טונה – נפת חברון, רנטיס – נפת רמאללה, ונחלין – נפת בית לחם, כלפי הצבא חלק הכפרים במחסומים פיסיים וצבאיים. בעקבות הגשת העתירות, פתח הצבא חלק מהמחסומים וצין, כי על-פי פקודות צה"ל אין להסום באופן פיסי את כל הדריכים המובילות ליישוב פלשיני אלא יש להותיר, לכל הפחות, דרך אחת שאינה חסומה. באשר לטענות האגודה כנגד המדיניות הכוללת של הצבעת המחסומים החליט בית-המשפט שלא להתעורר במדיניות זו.

הזכות לחיים ולמרחב מוחה

האגודה לזכויות האזרח מטפלת כבר כמה שנים בפגיעה הקשה בזכויות של תושבי הכפר אל עקבה, שבאזור שכם. חייהם של תושבי הכפר שונים לבני הרכ לאחר שזכה"ל הכריז על שטח הCPF כשטח צבאי והפרק את הCPF ושורתו לשטחוי אימונים. כתוצאה מהירר ומהנפלים שנוטרו בשטח נהרגו ונפצעו עשרות מתושבי הCPF. בנוסף לחיים תחת הסכנה המתמדת, פרנסתם של התושבים מקופחת, אין להם מרחב מוחה נאות, וילדיהם חוששים ללכת לבית הספר פנ"י פגעו ממש החיללים. בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ, הודיע צה"ל, כי לא ניתן אימונים בין בתים הCPF.

אין חכנו ואין בניה לחושבי איזור C

מאז הסכמי אוסלו נוקט המנהל האזרחי במדיניות, לפיה הפסיקו הלכי התכנון לכפרים פלשינים באיזור C. כתוצאה מכך אין לתושבי הcpfים אפשרות מעשית ומשפטית לקבל היתרי בנייה ולבנייה קורת-גג מעיל לרשותם. האגודה נוקטת בהליכים משפטיים לאפשר את המשך תהליכי התכנון והבנייה לתושבים הפלשינים.

הפרות זכויות האדם בשטחים בחודשים
האחרונים הן מהבולטות ביותר מאז 1967.
 عشرות ישראלים ומאות פלסטינים
נהרגו ונפצעו באירועים האחרונים.
 זכותה וחובתה של ישראל להגן על אזרחיה

ב ש ט ח י מ

ז כ נ י ו ת ה א ד מ

ולשמור על בטחונם, אך אין בכך כל הצדקה להוציא להורג ללא משפט, או למנוע באופן גורף אספקת מזון, שירות רפואי, פרנסת, חינוך ותונעה מהתושבים הפלשינים. תחת המטריה של שיקולי הביטחון, פוגעים כוחות הביטחון גם בזכויותיהם של חפים מפשע וננקטים אמורים, שאינם לגיטימיים אפילו בתנאים של לחייה.

מאות משפחות פלסטיניות, שמתגוררות מזה דורות במערות הר חברון, וגורשו מהן על-ידי הצבא, הוחזרו למשרדים. בעקבות עתירה שהוגשה לבג"ץ על-ידי האגודה קבע בית-המשפט, עד לבירור העובדות לאשרו, יש להחזיר לאלתר את המשפחות למערות המשמשות להן כבית. (2000)

המזרחיים רושלים ירושביה תושבות אפליה

שירות יוזם ממשרד הפנים

האגודה עתירה לבג"ץ ביחיד עם מרכז אל-קדס לזכויות חברתיות כלכליות, נגד התנאים, השירותים והנהלים הקיימים בלשכת משרד הפנים בירושלים, שאינם עומדים בשום קритריון סביר לשירות: כוח אדם לא מספיק; שעות קבלת קהל מועטות; המקום צר וצפוף והטור משתרך בחוץ ממשר שעות ארוכות. לא פעם תושבים הממתינים בתור מתעלפים עקב החום הכבד והחיסות. בדיון בעתירה השופטים מתחו ביקורת חריפה על התנאים בלשכה והוורו למשרד הפנים לנתקוט צעדים ממשים לשיפור המצב כבר בתקופה הקרובה. בעקבות העתירה נערכו מספר שינויים חיוביים בנוסך להבטחה להعبر את הלשכה למיקום חדש מותאים יותר לקראת סוף שנת 2001 - החלו להינתן שירותים באיכות הדואר לתושבים, הטפסים תורגמו לערבית ונקבעה תוספת שעות קבלת קהל פעמיים בשבוע בעשנות הצהרים.

קשיים ח'י תינוק ערבי שנולד בירושלים

הרשויות ועיריית ירושלים מפלות לרעה את תושבי מזרח העיר הפלסטינים בשירותים, בתכנון, בהקצת משאבי ועד. כך לדוגמא שירות בסיסי לאם ולילד המונען בטיפות חלב נמנע מרבית התינוקות במזרח העיר בשל מחסור במרפאות וריאזוקן של אלה הקיימות ממקומות יש רק 5 של התושבים. בשכונות הערביות בירושלים יש רק 5 תחנות טיפת חלב, לעומת 32 תחנות בשכונות היהודיות, וכותזאה מכ"ר רק כ-2,600 תינוקות ערבים מטופלים בתחום לבリアות המשפחה, מתוך כ-8,000 תינוקות ערבים הנולדים בירושלים מדי שנה. בעקבות עתירה של האגודה לבג"ץ התחייב משרד הבריאות להקים חמיש תחנות נוספות של טיפת חלב לאוכלוסייה הערבית בירושלים.

הזכות לדורות-גג

מאז 1987 הרסו הרשויות כ-2,200 בתים של פלסטינים תושבי הגדרה וירושלים המזרחית ולמעלה מ-13,000 בני-אדם ראו בחורבן בתיהם. איש מדירין בתים אלה אינו מואשם בפעולות אלימה. שלילי מהם את הזכות לדורות-גג כי הם בנו אותה ללא רשות, כי אין נתונים להם רישיונות בניה. אין נתונים להם רישיונות בניה, כי בקשותיהם אין תאומות את תוכניות המתאר. בקשותיהם אין עוננות על תוכניות המתאר, כי התוכניות הקיימות לא מותאמות לצרכיהם ולידול הטבעי של האוכלוסייה. זו מדיניות עקבית, הנמשכת עשרות שנים, שבה הרשויות אין דואגות להסדר תכוני הולם עבור תושבי ירושלים המזרחית, ונוצר מצב שבו לאלפי בני-אדם אין כל דרך להשיג רשות לבנות על אדמותם. האגודה לזכויות נרחבת נגד מקיימת פעילות ציבורית נרחבת עם הריסת הבתים, ופעלת בשיתוף עם מתכננים לגבש תוכנית מתאר יחד עם התושבים ובשיתוף הרשוויות.

אורן לוי: מצלם

הזכות להליך הוגן היא זכות בסיסית. הליך הוגן חשוב במיוחד בהליך הפלילי. למרבה הטער,

הכללים שנקבעו לייצוג נאשמים במסגרת חוק

הסנגוריה הציבורית עדין לא מאפשרים הליך הוגן בבית-המשפט לכל נאשם, שכן המדינה הטילה מגבלה הקובעת שהייצוג ינתן רק במקרים של עבירות שהעונש עליו הוא של 5 שנות מאסר יותר. בעבירות קלות יותר, אין אפשרות עדין

לקבלת ייצוג בהליך הפלילי. האגודה לזכויות האזרח פועלת למען הליך הוגן בכל מקרה בו

עומד האזרח מול הרשות ב冤ן להחלטת

בענייניו. האגודה הייתה בין הפועלים להקמת

הסנגוריה הציבורית, שהבטיחה ייצוג לנאשמים

שאין להם מושגת לשכור עורך דין.

"כל אדם זכאי, מתוך שוויון גמור עם זולתו, למשפט הוגן, פומבי, של בית דין בלתי תלוי, ולא משוא פנים, בשעה שבאים לקבוע את זכויותיו וחובותיו ולבורר כל אשמה פלילית שהובאה נגדו" (מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם – 10 בדצמבר 1948)

אשפוז פסיכיאטרי כפוי

הוגן בדיון בוועדות הפסיכיאטריות, לרבות זוכתו של החולה לייצוג על-ידי עורך דין האגודה עתרה לבג"ץ יחד עם התוכנית לזכויות אדם באוניברסיטה תל-אביב וארגון בזכות בדרישה שמשדר המשפטים יבטיח שיישיג אותה מטרה. החוק לטיפול בחולי נפש קובע ערובות להגנה על זכויותו של אדם חולה נפש. אין לאשפוזו בכפיה בבית-חולות פסיכיאטרי אלא בהתאם לתנאים הקבועים בחוק ויש להעדיף טיפול רפואי אלא אם כן האגודה מטפלת בעשרות ריבות של מקרים שאשפוז כפוי מדי שנה. ברוב המקרים שהוגש ערעור וגדר האשפוז מטעם האגודה – התקבל בפועל אין הקפדה מספקת על קיומה של עילית אשפוז, על בדיקת הריאות לקיום תנאי האשפוז, על בדיקת חלופות לאשפוז ועל הליך

הזכות לייצוג משפט

האגודה הגישה שתי עתירות לבג"ץ, הנוגעות לזכויותו של נאשם מחוסר אמצעים לייצוג בידי סניגור ציבורי. בעתרה אחת טענה האגודה, כי בית-המשפט אינו רשאי לדחות בקשה של נאשם למנוט לו סניגור ציבורי מבלי לקוחות דיון בבקשתו. בג"ץ קיבל את עתירת האגודה והורה להחזיר את בקשת הנאשם לדין בית-המשפט. בעתרה נוספת נסافت לבג"ץ דרשה האגודה לבטל צו של שר המשפטים, המגביל את זכאותו של נאשם מחוסר אמצעים לייצוג בידי סניגור ציבורי רק בעבירות שהעונש עליו הינו חמש שנים ומעלה. העתירה תליה ועומדת.

ה ז ב ע נ נו חו ת מ

הזכות לחייב עורך דין

האגודה לזכויות האזרח זכתה בעתרה לבג"ץ נגד לשכת עורכי הדין בדרישה ליבטל כל בCLUSIonal האתיקה של הלשכה, שאסר על עורך דין לקבל תיק שלא כולל הסכמת עורך דין הקודם. כל זה פגע בליך רבים, בכר שמנע מהם להחליף את עורך דין. (1996)

זכויות וחסודים

חוק המעצרים החדש שהתקבל בכנסת בשנת 1996, תור מעורבות פעילה של נציגי האגודה, ביטה מהפכה בהגנה על חסודים ועצורים בישראל, שכן הגביל מאוד את העילות למעצר ולהארכת מעצר של המשטרה. הישגי חוק זה עומדים כתעבורה שאליה, לאור מערכת שמנוהלת משטרת ישראל לשינוי החוק. פעילות ציבורית עניפה הביאה גם לחקיקת חוק הסגירה הציבורית, המהווה התקדמות חשובה בהבטחת הזכות לייצוג בפני-המשפט ולהליר הוגן.

מהז מספר שנים פועל באגודה פרויקט "צדק בפלילים" שמטרתו הגנה על זכויותיהם של אנשים בעת מעצרם והבאתם לדין. בכל שנה מטפלת האגודה בתלונות רבות של אנשים שנעצרו שלא כדין, או שחו מעצר משפיל או מעצר שפגע בזכויותיהם. במקרים רבים היא מייעצת לפונימם, ואף מייצגת אותם ב厰רעה הצורר.

"לא ייאסר אדם, לא יעוצר ולא יוגלה באופן שריוטו"
"אדם שנאשם בעבירה פלילית חזקתו שהוא זכאי, עד שלא הוכחה אשמתו כחוק במשפט פומבי שבו ניתן לו כל הערובות הדרושים להגנתו"

"לא יהיה אדם נתון לעינויים, ולא ליחס או לעונש אכזריים, בלתי-אנושיים או משפילים" (מתוך הכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם –

10 בדצמבר 1948)

**במדינת ישראל מתבצעים מעצרים בכמות עצומה
וללא כל פרופורציה לגודל האוכלוסייה. תנאי הכליאה
באرض הם קשים ומשפילים, ובחלק מהמקרים אף
בלתי-אנושיים. נוצר פרודוקס שאנשים שנעצרו
ואשפטם טרם הוכחה כלואים בפני-מעצר
משטרתיים בתנאים קשים יותר מאשר של אסירים
שהורשו ומרצים את עונשם.**

ח'טב ענו ח'ותם
אסור לנענות!!

מабק עיקש וארכוך של האגודה לזכויות האזרח, עורכי דין
וארוגני זכויות אדם נוספים, הוכתר בהצלחה: בג"ץ פסק
שהשימוש באמצעים פיזיים בחקירות השב"כ הוא בלתי-חוקי,
ואסר באופן מוחלט על השימוש בעינויים. (1999)

ללא עילה

כשלוש שנים לאחר כניסה חוק המעצרים החדש לתוקף, בדקה האגודה לצדק האזרחי כיצד הוא מיושם ופרסמה את הממצאים בדוח שכותרתו "ללא עילה". בדו"ח נאפסו נתונים מסכמיים מ-1,806, שילciי מעצר שתוצאותיו האגודה תיעדו, ובهم נבחן יישום החוק בידי המשטרה ובית-המשפט בסוגיות שונות. מהדו"ח עולה כמה מסקנות קשות:

- ברוב מקרים של המקרים (90%) לא נערכ דין בעילית המעצר שבגינה מוצדק לשולב את חירות החשוד. נראה כי המשטרה ובית-המשפט מסתפקים בכך שיש חשד נגד אדם, מבל'i לבחון אם מעצרו חיוני, והמעצר מוסיף להוות אמצעי חקירה ולא אמצעי למניעת שיבוש חקירה.
- המשטרה עצרת מדי ימים חסודים בעבירות פעוטות ביותר – גניבת מכנסיים מחבל כביסה – למרות כוונת המוחקק שהיתה לעצור עיקרי חסודים העולמים לסקן את בטחון הציבור.
- חלק ניכר מהמעצרים אינם יכולים להשתחרר ממעצר משום שאין להם מוגנת לשלם את דמי הערבות.
- המשטרה מבקשת הסתכלות פסיכיאטרית בתנאי מעצר לעיתים קרובות, גם כשאין עילית מעצר. חלק מהחסודים בשליחם להסתכלות פסיכיאטרית בשל התנהגות מוזרה.
- המשטרה אינה מפעילה מספיק את סמכותה לשחרר חסודים שעצרה בתחנת המשטרה. חסודים רבים מוחזקים במעצר 24 שעות ללא הצדקה.
- חסודים מובאים לדין בבית-המשפט כשהם כבולים באזיקים, גם אם הם חסודים בעבירות פעוטות, או שהם מובאים לשם שחרורם. השופטים אינם מערימים על הקבלה המינימלית הזאת.

רישום פלילי

ازרחים מקבלים תדייסים של רישום במשטרה, שאין בהם הפרדה בין רישום פלילי של הרשעות בית משפט, לבין תיקי חקירה סגורים. מעבידים רבים דורשים מועמדים להציג את הרישום הפלילי כתנאי לקבלה לעבודה, וכן נחappsים פרטם שאמורים להיות חסויים, ונפגעים סיכוןיהם להתקבל לעבודה. לפניהו האגודה התקבלה תשובה המשטרת שהפתורן האפשרי הוא ביטול מסירת התדייס בחוק. האגודה דרשה להפריד בין רישום תיקים שנשגרו לבין רישום פלילי, כן מטפלת האגודה בפניות רבות למחיקת רישומים של תיקים סגורים ובמרבית הפניות אכן נמחק הרישום. רק לאחרונה החלטה האגודה למחוק רישוםתיק סגור של אשה, שהרישום פגע באפשרותה לאמץ ילד.

תיקון חוק ההוצאה לפועל נגד את חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו
האגודה עתרה לבג"ץ ביחד עם התנועה למלחמה בעוני וחתיבת זכויות האדם מכללת רמת-גן נגד תיקון לחוק ההוצאה לפועל. בעתרה נטען, כי התקיקון לחוק מKENה להוצאה לפועל סמכויות להוציא פקודת מעוצר רק על סמן "הנחה" שהחייב התהמק מתשלום חובו. הליר זה אינו הוגן, משום שהחייב לא הובא קודם לכן בפני ראש ההוצאה לפועל, ולא יכול היה לנמק את סיבת אי-התשלום. לפי התקיקון, די בכך שאדם לא היה בבית כשהגיעו פקידי ההוצאה לפועל או שאינו קורא עברית, כדי שימצא עצמו מאחוריו סורג וברית.

הצעת חוק כליאת לוחמי אויב

האגודה לזכויות האזרח מתנגדת להצעת החוק שיזם משרד הביטחון, שתסמיר להחזק במעצר מי שהוא לוחם אויב שאינו זכאי למעמד של שבוי מלחמה. מטרת הצעת החוק היא לאפשר את המשך החזקתם במעצר של מוסטפא דיראני והשייח' עובייד, וכן בעתיד להחזק עצורים אחרים כבני ערובה ללא הגבלת זמן. הצעת החוק נדונה בכנסת.

סיגרים בבתי-מעצר
זהה מספר שנים עורךת האגודה לזכויות האזרח סיגרים בבתי-המעצר, כדי לעמוד מקרוב על התנאים, שבهم שוהים העצירים, וכך לבדוק האם הם בעליים בקנה אחד עם הוראות החוק וכובודם של העצירים. כך בקרה האגודה בבתי-מעצר הנග בבאר שבע; בבית-המעצר ברחוות, אשר עבר שיפוץ יסודי למדוי; בבית-מעצר השרון בפתח תקווה; בבית-מעצר קישון ובבתי-המעצר בקרית גת ובבית שמש שעברו שיפוץ ניכר. כל ביקור מסוכם בדו"ח, אשר נשלח למנhal בית המעצר ולשר לבתוון פנים, וכן מטופלות בעיות ספציפיות, שמועלות על-ידי העצירים.

ה ז כוֹת לְפָרֶטִיּוֹת

בעידן המחשבים ומהפכת המידע, **השמירה על הזכות לפרטיות הופכת קשה** יותר ויותר. נתוניים אישיים של אנשים מצויים במאגרי המידע של משרד הממשלה השונים וגופים אחרים, אשר לא תמיד נוקטים באמצעות הדורשים על מנת לשמור על חסינונם. הזכות לפרטיות מעוגנת בחוק הגנת הפרטיות, ובו נקבע מפורשות, כי **מסירת מידע מאת גוף ציבורי לגוף ציבורי אחר אסורה**, אלא אם העברת המידע דרשוа לצורך ביצוע תפקידיו של אותו גוף.

פרטים אישיים לנכ"ל דינמי

האגודה עתרה לבג"ץ נגד הנוהג של משרד הפנים להעביר מידע ממוחשב האוכלוסין דרך קבע לנציגות מס הכנסתה, למוסד לביטוח לאומי, לרשות השידור ולבנקים. בתצהיר שהגשה לבית-המשפט, תואר איך סבא, שבא לפתח חשבון בנק לנכדו שرك נולד, נדחם לשימוש שבידי פקיד הבנק מצויים פרטיים האישיים של חורי התינוק, שאניהם נמנימים כל על לקוחותיו של הבנק. בג"ץ הוציא צו על תנאי, המחייב את משרד הפנים לנמק את מדיניותו.

קופות-החולמים מכבי ומאוחדת פוגעות בפרטיות החולמים
לאגודה נודע, כי רופאים עצמאים העובדים בקופות החוליםיס מכבי ומאוחדת מערבים בסוף לרבעון, לצורך קבלת שכר, דו"ח הכלול רשימה שמית של המטופלים, הבדיקה שנערכה למטופל, והאבחן הרפואית של מצבם. האגודה פנתה למכ"ל, קופות החוליםיס ולמכ"ל משרד הבריאות והתריעה על כך שמדובר בפגיעה קשה בפרטיות החולה שלא לצורך ובניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, חוק הגנת הפרטיות וחוק זכויות החולה.

שיקיפות השלטו

במדינת דמוקרטית חלה על הרשות חובת השיקיפות, על מנת שהאזור יכול לפעול על הנעשה ברשות המדינה. האגודה לזכויות האזרחות פנתה לממשלה במספר מקרים בהם המדינה החליטה לקיים חסין על החלטות הממשלה או על מסמכים למטרות שלhapת תקופת הזמן הקבועה בחוק, המאפשרת הגבלה העיון בהם. כן פועלת האגודה במקרים, בהם נפגעת זכותם למידע של אזרחים או של קבוצות שונות באוכלוסייה, הזוקקים לו על מנת להבטיח לעצם הליך הוגן.

זכות האסיר למידע

לפני מספר שנים הגישה האגודה עתירה נגד שירות בתי-הסוהר, על כך שאנו מפרסם את פקודות שב"ס, בגין דוחק. בעקבות העתירה פורסמו כל פקודות שב"ס העוסקות בזכויות וחובות אסירים, למעט סעיפים ספורים העוסקים באבטחה. קובצי הפקודות הונחו בספריות בתי-הסוהר, לעיון האסירים, וכן בספריות של הפקולטות למשפטים ושל לשכת עורכי הדין ברחבי הארץ.

הטבענו חותם

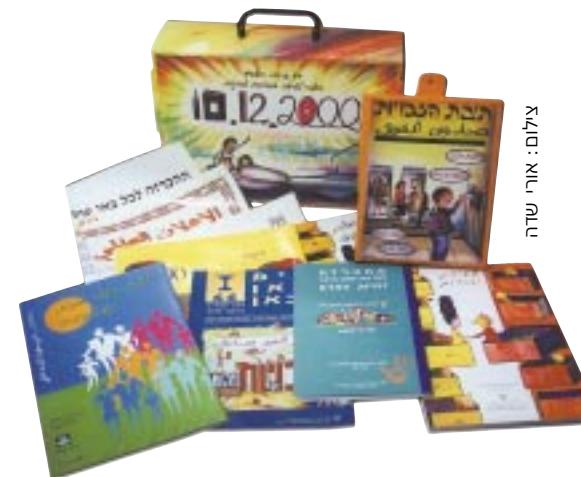
האגודה לזכויות האזרח הייתה מיוזמי חוק חופש המידע שהתקבל בכנסת, ופעלה בקואליציה הארגונים להבטחת חופש המידע, וזה הוא צעד חיוני ביותר המבטיח את הזכות לקבל מהרשות מידע, הן על גושאים בעלי עניין ציבורי והן בנושאים הנוגעים לאזרוח באופן אישי. (1998)

חינוך לזכויות האדם במערכת החינוך

החינוך לזכויות האדם ולערכי הדמוקרטיה חייב להיות חלק מהתרבות הבית-ספרית. פעילות האגודה במערכת החינוך ייצאת מנוקודת ההנחה שיש ליצור מסגרות לפעילויות ארוכת טווח, על מנת להטמע את המסריהם של זכויות האדם הן בקרב התלמידים והן בקרב המורים. בשנה האחרונות, בנוסף לעבודה עם מורים והכנת חומר ליידיה, הושם דגש על העבודה עם בכירים במערכות החינוך, על מנת לתרום את המערכת כולה למעורבות רבה ועמוקה יותר בחינוך לזכויות האדם. דגש נוסף הושם על השימוש באינטרנט ככלי לחינוך לזכויות האדם, שכן הוא מאפשר נגישות נוכחית, ובهاיותו קרוב לLIBם של התלמידים.

אילן: אורי שדה

אילן: אורי שדה

"LAGLOSH זכויות"

"LAGLOSH זכויות" היא תכנית ללימוד זכויות האדם באינטרנט, פרי פיתוח של האגודה לזכויות האזרח. בתכנית השתתפו כ-2,000 תלמידים, מכל רחבי הארץ – מבאר שבע ועד שדרות ועד קריית-شمונה שבצפון. מסגרות הלימודים שנחשפו לתוכנית כללו בית-ספר תיכון יהודים וערבים, חטיבות ביניים, אולפנא לבנות, ישיבה תיכונית וגם מרכזים קהילתיים. התכנית מיועדת לתלמידי כיתות ח' עד י'ב, ובה ארבעה פרקים: מושגי היסוד של שיח זכויות האדם, הזכות לשוויון, הזכות לכבוד וחופש הביטוי. התכנית פועלת במסגרת בית הספר הוירטואלי אביב (מייסודה של סנונית ורשות אורט). כתובתה: www.aviv.org.il/rights.

"עשה לך חג – יום זכויות האדם"

אחת התוצאות המרשימות של עבודות האגודה בקרב גורמים מובילים במשרד החינוך ובערכת החינוך, היא ההכרזה על ה-10 בדצמבר, "יום זכויות האדם הבינלאומי", כיום חג בלוח השנה הבית-ספרית. בהמשך לחוזר המנכ"ל בנושא, נשלחה לכל בת-ספר בארץ עזר למורה שנבנתה בשימוש עלי-ידי האגודה ומשרד החינוך ובבה רקע עיוני והפעולות שתכליתן לסייע למורים ולמנהלים לעצב את צבעון היום, באופן שייעשר את קהילת בית הספר וייתפס כרלוונטי לחחי היומאים בו.

לאור תהליכי שינוי פנימיים וחיצוניים, ניצבת החברה הישראלית בפניו אתגרים משמעותיים. זהה החברה המורכבת מגוון של קבוצות המהוות מסגרות של שיעור והזדהות מחד, אך שסעות ומפלגות אותה מאידן. בחברה זאת, מרובה מתחים לאומיים, דתיים, עתידיים וمعدדיים, הוצרך בחיזוק היסודות האזרחיים-דמוקרטיים, והפנמת תפיסת העולם שזכויות אדם הן נחלת כל בני-האדם, הוא חיוני.

האגודה לזכויות האזרח מקיימת פעילות חינוכית עניפה שמטרצה הקنية ערכי זכויות האדם לכל שדרות החברה הישראלית. פעילות זו עוסקת בהקניית ידע, הבנה, יכולות ניתוח, וכליים לדיאלוג עם אחרים, ומדגישה את הצורך להבין, להעריך ולכבד תרבויות אחרות ודעות שונות.

מנזקים לבעלי זכויות - חינוך לזכויות האדם לשובדי הקהילה

החינוך לזכויות האדם בקרבת העובדים בקהילה הינו תחום חדש בפעולות החינוכית של האגודה. עובדים סוציאליים מכל קשת תחומי העיסוק, מדריכים בפנימיות, פקידי סעד, עובדי מינהל וזכאות, עובדים קהילתיים, עובדים שכונתיים ועוד, מרכדים בידיהם כוחם רב המשפייע רבות על חייהם של בני-אדם רבים. בהיותם ספק' שירות, בידם להחליט לגבי זכאותו של אדם לקבלת תמיכה כלכלית, סיוע בשכר דירה, גמולת הבטחת הכנסתה ואף הוצאה ילדים מחזקת הוריהם והעברתם לאומנה או למוסדות חינוך פנימייתיים.

מטרת הפעולות החינוכית של האגודה בקרבת העובדים הסוציאליים היא לעודד אותם להתבוננות חברתית ולקדם זכויות הפרט והקהילה. האגודה מנסה באמצעות פעילותה לסייע להם להפנים את ההבדל בין אוכלוסיות "ניצרים" לבני אוכלוסיות "זקנים", ולחזק את תפיסת תפקידם כאנשי מקצוע האמונאים על שמירת הזכויות של האנשים איתם הם באים ב מגע במסגרת תפקידם.

הפעולות של האגודה מתמקדת בארבעה מישורים:

■ החדרת "שיח הזכויות" כבר בשלב הראשוני של גיבוש תפיסת התפקיד: האגודה ערכה השנה סדרה שלפגשי חשיבה ופיתוח עם סגל ההוראה וההדרכה בתבי-הספר לעובדה סוציאלית באוניברסיטה חיפה ובאוניברסיטה העברית בירושלים.

■ עיגון תפיסת הזכויות בשלב הפיתוח המקצועי: האגודה קיימה השנה 36 סדנאות במסגרת השתלמות לפיתוח מקצועי בתבי-הספר להכשרה מקצועית של עובדים סוציאליים ועובד קהילה.

■ פעילות אל מול קבוצי המדרניות במשרד העבודה והרווחה בכלל, ובางף לעובדה קהילתית בפרט: האגודה שותפה לגיבוש פורום בנטחומי לפיתוח קהילתי, שטטרתו העיקרית מתן מענה כולל ורב-תחומי לאזרוח, במקומות מענה מצומצם ומנותק מההקשר הרחב, כפי שניתן כו. בעקבות פעילות האגודה, קיבל על עצמו האגף לעובדה קהילתית במשרד העבודה והרווחה את המחויבות לזכויות האזרח והגדיר תפקיד חדש באגף, שייעודו פיתוח תפיסת הזכויות בקרבת העובדים הסוציאליים.

■ פעילות בשטח: חלק גדול מהעובדים הסוציאליים מועסקים במחלקות לשירותים חברתיים ברשות המקומית. השנה הפעילה האגודה תוכניות חינוך לזכויות אדם חדש על ידיום עובדה אופרטיבית בשני יישובים: חדרה ואשדוד.

חינוך לזכויות האדם בכוחות הביטחון

לאנשי כוחות הביטחון ניתנות סמכויות נרחבות מטעם תפקידם. פעילותם היומיומית כרוכה בחיכון מתמיד עם האוכלוסייה ולא אחת הם נמצאים במצבים מורכבים, הדורשים איזון בין השמירה על הבטחון האישי והסדר הציבורי לבין השמירה על זכויות האדם. משימה זו אינה קלה שכן לעיתים קרובות הם נקלעים למצבים קיצוניים, עד כדי סכנת חיים אפילו.

הפגש בין הערכיהם למציאות מייצר דילמות תפקודיות. ההתמודדות עם הדילמות האלה אינה תלויה אך ורק בהסכמה לערכיהם, אלא גם ביכולת לקשר בין הערכיהם לבין המעשה. מדובר ב"תבונה מעשית", ובעקורות האמורים לכון את הפעולה המקצועית.

האגודה רואה חשיבות רבה בעובדה חינוכית עם כוחות הביטחון והשנה, כמו בשנים עברו, הועברו כ-65 סדנאות למאות רボות של אנשי המשטרה, משמר הגבול ושירותי בת-הסורה, הן במסגרת הכשרה והן במסגרת השתלמות ימי עיון מיוחדים. במהלך שנות 2001 כל אחד משוטרי מג"ב בירושלים ישתרכ בסדנא על זכויות האדם.

מִזְמֵן

הַעֲבֹר

www.acri.org.il

"הקו החם" - הקו הפיתוח לזכויות האדם

האגודה לזכויות האזרח מטפלת בפניות המגיעות ישירות מהמצור, באמצעות מכתבים וכן באמצעות "הקו החם", הפועל מספר פעמיים בשבוע במשרדי האגודה בתל-אביב ובירושלים. בשנה האחרונות הגיעו לקו החם של האגודה מעל 4,000 פניות בטלפון, כמו כן מגייעות לטיפול האגודה מדי שנה, כ-600 פניות בכתב מזריםיהם שזכויותיהם הופרעו. הפניות הן בנושאים שונים – מטלונות על משרד הפנים, ביטוח לאומי, ברייאות, צרכנות, מוגבלות, זכויות אסירים, זכויות עובדים ועובדת, ועד דיני משפחה, אלימות כלפי נשים ואשפוזים כפויים.

מרכז המידע

באגודה לזכויות האזרח בישראל פועל מרכז מידע מקצועי בנושא זכויות האדם. במרכז ספריה עניפה, המונה אלפי כתורים, ומידע שוטף שנאסף, וועוד לרשות הציבור לעיון ומחקר. בין הנעדדים בשירותי המרכז – חברי הכנסת, עיתונאים, אקדמאים, תלמידים ועוד. המרכז מפרסם מדי שנה דוחות מפורטים, שעוניים סוגיות שונות הקשורות להפרת זכויות האדם בישראל ובשתחים.

במסגרת המרכז פועל אתר אינטרנט, שכתובו www.acri.org.il. האתר מתעדכן מדי ימים ובו חומר בעברית, ערבית ואנגלית. בין השאר ניתן למצוא בו מידע על פעילות האגודה, פרסומים של האגודה, מסמכים משפטיים, חומר על התדיינותות שונות של האגודה, קישורים מועילים למידע רב ברחבי האינטרנט, ובעיקר – מידע רב על זכויות האדם בישראל, כולל גירסה מלאה ומעודכנת – בעברית ובערבית – של המדריך לאזרחות. ייחודי לאתר הוא פרסום בערבית של שלושה מסמכים היסוד של האו"ם בנושא זכויות האדם: ההצהרה האויבריסטית בדבר זכויות האדם, האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחות וمدنויות והאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות.

זכויות האדם והازדה בישראל: מקראה [ב' כרכ'ם]
עריכה: פרופ' רות גビזון, חי שינדור ואחרים
מאמרים, חוקים, פסקי דין וקטועי עיתונות על זכויות האדם
בישראל.

המדריך לאזרוח - זכויות וחובות של האדם והازדה בישראל
הסביר תמציתו על זכויות האדם והازדה וחובותיו במדינת ישראל.
המדריך כולל רשימה של מוסדות מלכתיים המטפלים בתלונות,
ארגוני עצמאיים המציעים ייעוץ וסייע בתחוםים של זכויות
אדם.

איפה ואיפה - מАЗן השווין בישראל
כתביה: נעמה ישובי
דו"ח על יישומה של הזכות לשוויון בישראל להלכה ולמעשה,
בתחומי העבודה, החינוך והפלילים.

זכויות, לא הטבות - זכויות חברתיות בישראל
כתביה: נעמה ישובי

זכויות האדם בישראל לאור ההכרזה האוניברסלית: רצוי ומצוי
כתביה: עו"ד הדס תגרי
עריכה: נעמה ישובי

חירות המיצפון והדת: אוסף מאמרים לזכרו של חנן כ' שלח
עריכה: פרופ' רות גビזון

ספר הרעיונות למורה
כתביה ועריכה: טלי בן-אל
אוסף של הפעלות ומערכות שיעור בנושא זכויות האדם בישראל.

מגירת הזכויות
תכנית חינוכית לבתי-ספר יסודיים בנושא זכויות האדם: שוויון,
פרטיות, חופש הביטוי והזכות להליך הוגן.

עשה לך חג - יום זכויות האדם
חברת לבתי-הספר ובה הצעות לפעילויות חינוכית לצוין יום
זכויות האדם, כיום חג קבוע בלוח המועדים הבית-ספר.

הכרזה לכל בא שולם בדבר זכויות האדם - מערכת לימוד

אות זכויות האדם ע"ש אAMIL גראינצוויג

נשיים לשעבר

פרופ' הנס קלינגהופר ז"ל (1976-1982)
השופט חיים כהן (1982-1988)
השופט שמעון אגרנט ז"ל (1988-1992)
פרופ' רות גビון (1996-1999)

חברי הנהלת האגודה

פרופ' עדנה אלמן-מרגלית (יו"ר), ד"ר ליאורה
בלסקי, פרופ' איל בנבנישטי, עו"ד תג'ריד ג'השאן,
ד"ר איל גروس, פרופ' אלון הראל, ד"ר נעמה כרמי,
עו"ד הרברט אורן רגב, מר אפרים ריינר, פרופ' אליס
שלוי, עו"ד דורון תמי.

חברים נוספים הנהלה:

עו"ד אליהו אברם
עו"ד ציפי האופטמן
מר סרחיו וייניקור
מר אריה פלטיאל
עו"ד יובל קינן

ועדת ביקורת:

פרופ' אנטה מיטוור - יו"ר
פרופ' מאיר ריגבי
עו"ד ליאורת דניאל

LAGAHA לאגודה לזכויות האזרח בישראל ולפרופ' רות גビון הענק
פרס לשכת עורכי הדין על "תרומה למשפט ולחברה

פרס לשכת עורכי הדין

בישראל" לשנת 2000. להלן קטע מדבריהם של נשים
בית-המשפט העליון וראש לשכת עורכי הדין שהושמעו
בטקס לרגל קבלת הפרס.

השופט אהרן ברק, נשיא בית-המשפט העליון
"לאגודה לזכויות האזרח – המקבالت פרס היום – ברכות.
אתם עומדים תמיד בבית-המשפט העליון. הופעתכם תמיד
מכובדת. עבודתכם תמיד יסודית. אתם מעניקים סיוע
רב לבית-המשפט. אתם מעלים בעיות חשובות להכרעה
SHIPOTIT – והכל מתוך אחריות, זהירות, ומידתיות. ברכות
לכם האגודה. ברכה מיוחדת ליעצמים המשפטים שלכם,
המוכרים לנו היטוב, המיציגים למופת אידיאל ונשגב,
והתורמים מתרומותם לעיצובו השיפוטי."

עו"ד שלמה כהן, ראש לשכת עורכי דין
"חובתנו העיקרית כמשפטנים, כਮובן מצד חובתנו
לשלוחינו, היא להגן על שלטון החוק ועל זכויות היסוד.
לכן אני שמח במיוחד על קר שלשת עורכי דין החליטה
ה השנה להעניק את פרס הלשכה לאגודה לזכויות האזרח.
לאגודה יש רקוד מפואר בהגנה על זכויות יסוד, גם
בתחומים ובענינים קשים, בהםים עניינים שלגביהם אין
הסכמה לאומית רחבה".

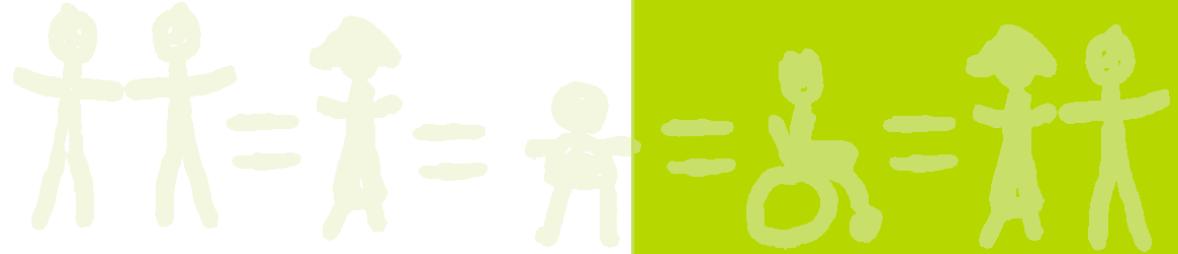
בישראל, ומשמעותה להם את מייחד הנקרא על שם פעיל
זכויות האדםAMIL גראינצוויג ז"ל. ועדת האות מורכבת
משלושה נציגים שגם להם זכויות רבות בפועלות למען
זכויות האדם במסגרת האגודה ומוחזקה לה.

בשנת 2000 החלטה הוועדה בראשות השופט חיים כהן,
המשנה לנשיא בית-המשפט העליון לשעבר,
ובהתתפות פרופ' רות גビון ופרופ' מרדכי קרמניצר,
להעניק את אות זכויות האדם ע"שAMIL גראינצוויג לד"ר
יוסף אלגזי. ד"ר אלגזי מעלה שנים ארוכות את נושא
זכויות האדם לסדר היום הציבורי בזכות אינספור כתובותיו
ומאמריו בעיתון הארץ. אלגזי היה בין העיתונאים
הראשונים שהביאו את סיפורן מצוקותיהם וחיהם של
הזרים העربים מתוך נקודת מבט של זכויותיהם
הlegalיות כזרחי המדינה וכבני-אדם. בכתיבתו על
זכויות האדם, כמו על שאר הנושאים, מקפיד אלגזי על
כתביה ללא משוא פנים.

להלן כמה מקורות התמיכה העיקריים שאפשרו את פעילות
האגודה:

קרן החדש לישראל
קרן פורד
Richard and Rhoda Goldman
NOVIB
EZE
קרן **John Merck**
קרן **Joyce Mertz-Gilmore**
קרן ICP – יוזמה משותפת של קרן דורות וקרן נתן קאמיניגס
KIOS
Charities Advisory Trust
Fred and Florence Thomases
קרן **Lois and Richard England**
US Israel Women to Women
Craps Charitable Trust
The Jewish Federation of San Francisco, California
Global Ministries
קרן **קוריאנסקי**

תְּרֻמָּה

פעילות האגודה מתאפשרתודות תמייה של יחידים,
 גופים עסקיים וקרנות בתוך ישראל וב בחו"ל.
קרן החדש לישראל היא התומכת העיקרי באגודה,
 ועל אף שלוחה תודתנו החמה.

תְּרֻמָּה

תודה מיוחדת למתנדבים המסורים
על תרומות החשובה לפועלותה של
האגודה ולקידום זכויות האדם
בישראל. בזכותם מסוגלת האגודה
להגיע למעגלי השפעה רחבים יותר,
 ולהגדיל את היקף הננהנים משירותיה
– בסיווג פניות מהציבור, בייצוג
 המשפטית ובתחומים רבים ומגוונים
 נוספים.

כמו כן זוכה האגודה לתרומות מקרןנות, חברות ויחידים,
 המבקשים להישאר בעולם שם. ברצוננו להביע כאן את תודתנו
 על תמיכתם במשך השנים.

צוות עוזבディ האגודה לזכויות כל-

המחלקה לפניות ציבורית והסבירה

דליה דרומי – מנהלת (עד נובמבר 2000)
 מרימ לידור – מנהלת ודוברת
 אורונה הדר (הורביץ) – מנהלת קשרי קהילה
 (עד אוקטובר 2000)
 נעמה ישובי – מנהלת מרכז מידע
 דניאללה בمبرגר אונש – רכחת קידום מדיניות
 בתיה אבירם – מנהלת פתח משבבים
 בישראל
 טלי גור – רכחת תקשורת ופעולות ציבורית
 הדר נמיר – רכחת פניות ציבור תل אביב
 רותי גימון – רכחת פניות ציבור ירושלים
 טל דהאן – רכחת מרכז מידע

העות המינימלי

אורית רוזובסקי – מזכירה, ירושלים
 יפעת כהן – מזכירה, ירושלים (עד אפריל 2001)
 נעמה ידגר – מזכירה, ירושלים
 עפרה טלקר – מזכירה, תל אביב
 קרולין האשל – מזכירה, חיפה
 רון עובדיה – רכץ תחזקה, ירושלים

תודה חמה מיוחדת למתנדבות המלוות במסירות את האגודה שנים
 ארוכות: חנה ויל; לוטה גיאגר; ג'ודי גולדברג; שני קולקה; עדינה דורפמן; דבי גולן; דורותה פרג

מחלקה חינוך

דוביית אטר – מנהלת
 אורונה סמדר – רכחת חינוך בתחום הקהילה
 נורית צימרמן – רכחת חינוך באינטרנט
 שرف חסן – רכץ חינוך באוכלוסייה הערבית
 נגה סברדליק – רכחת חינוך לכוחות הבטחון
 (עד ינואר 2001)
 תמייר אשמן – רכץ חינוך לכוחות הבטחון
 בתיה גוטמן – רכחת חינוך במערכת החינוך
 העיברית
 זההר מזריק – ריכוז הרצאות ורבי שיח

תודה מיוחדת למנהליהם המסורים בסדנאות החינוך המלוויים את פעילות מחלקת החינוך שנים רבות.

מטה

ורד לבנה – מנכ"ל
 רוני תмир – מזכירת האגודה
 ויקטור לדרפרב – מנהל כספים
 רישה זאל – מנהלת גיסס ופתחת משאבים
 יוסי אביב – מבקר פנים
 אלכס טומרוב – מיחשוב

המחלקה המשפטית

בלחה ברג, עו"ד – מנהלת
 דין יקיר, עו"ד – היועץ המשפטי
 דינה אלכסנדר, עו"ד
 הדס תגורי, עו"ד
 רינת קיטאי, עו"ד
 מיכל אהרון, עו"ד
 נטע עמר, עו"ד
 עאוני בנא, עו"ד
 מיכל פינצ'יק, עו"ד
 שרון אברהם ויס, עו"ד
 נימר סולטאני, עו"ד (עד יוני 2002)
 איתני הופמן – מתמחה
 איתי סבירסקי – מתמחה
 שמעון ביטון – מתמחה
 אליף סbag – רכץ שטח
 איקבל דחלה – רכחת שטח
 -Lineה אבו מוך – פניות ציבור בשטחים

תודה מיוחדת לעשרות עורכי הדין
הمسיעים למחלקת המשפטית
והמייצגים בתנדבות בני אדם
שזכויותיהם נפגעו

זכויות האדם מתחם י

- יזמות מתחם י - עכשווית המבנה למשך כל פועל

עכשווי הזמן לחזק את ההגנה על זכויות האדם
- הצטרפו לאגודה לזכויות האזרח בישראל

לחברות באגודה ולתרומות
טלפון: 02-2561218

זכויות האדם

- יזמות מתחם י - עכשווית המבנה למשך כל פועל

האגודה לזכויות האזרח בישראל, היא ארגון
זכויות האדם הגדול ביותר בישראל, והיחידי
העסק במקולן הזכויות האזרחיות
והחברתיות של כל קבוצות האוכלוסייה

האגודה היא ארגון בלתי תליי שאינו מקבל כל
מיון ממשלתי ומפלגתי

